

LETO XV. Številka 25
Jesenice, 22. junija 1973

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

Udeležba na volitvah 87,5 odstotna

Volitev samoupravnih organov v Železarni, ki so bile v petek, 15. junija, se je udeležilo 87,5 odstotka članov delovnega kolektiva. Če upoštevamo dnevno bolezensko odsotnost (poprečno 5,6 %), letne dopuste, proste dneve in službeno odsotnost, potem je udeležba na volitvah zadovoljiva. Izvoljeni so bili naslednji samoupravni organi:

- delavski sveti temeljnih organizacij združenega dela in skupnih služb,
- odbori za kadre in medsebojne odnose v temeljnih organizacijah združenega dela in skupnih službah,
- komisije za kršitve delovnih dolžnosti v temeljnih organizacijah združenega dela in skupnih službah,
- delegacije temeljnih organizacij združenega dela in skupnih služb v delavskem svetu Železarne in
- delegacije temeljnih organizacij združenega dela in skupnih služb v odborih samoupravne delavske kontrole Železarne.

V temeljni organizaciji združenega dela TALILNICE, je bila skupna udeležba 85,6 %. Najboljšo udeležbo so imele v šamotarni in sicer 96 %, najslabša pa v martinarni — 79 %. V TOZD VALJARNE so dosegli udeležbo 89,2 % in sicer najboljše v valjarni žice — 91 %, najslabša pa v valjarni bluming — 86 %. V temeljni organizaciji združenega dela HLADNA PREDELAVA, so se sodelavci odzvali volitvam 87,5 odstotkov. Najboljšo udeležbo so imeli v žebjarji — 96 %, najslabša pa v HVŽ — 83 %. Volitev v TOZD VZDRŽEVANJE, ENERGIJE in TRANSPORT se je udeležilo 86,6 %, sodelavcev in sicer so dosegli najboljše udeležbo v VEN Javornik — 94 %, najslabša pa v strojnem vzdrževanju Javornik, VEN Jesenice in transport, povsod 81 %. V SKUPNIH SLUŽBAH je bila udeležba 88,8 odstotka in sicer najboljše na volišču »skupne službe« — 96 %, najslabša pa v družbeni prehrani — 83 %.

Od skupnega števila 6078, kolikor jih je bilo vpisanih v volilni imenik, je volilo 5318 sodelavcev ali 87,5 odstotkov.

Odbor za izvajanje ustavnih dopolnil pripravlja začasni statutarni sklep o pristojnostih izvoljenih samoupravnih organov v temeljnih organizacijah združenega dela in skupnih služb, ki bo v kratkem predložen v javno razpravo, da bodo konstituirani samoupravni organi lahko začeli takoj z delom. Samoupravni organi se morajo namreč konstituirati 14 dni po izvedenih volitvah.

Pozor, zeleni list!

Gotovo se še vedno najdejo posamezni tovariši v delovnih skupinah, ki ne verjamejo, da bodo njihove besede, njihove pripombe, vprašanja in predlogi izrečeni na sestanku delovne skupine, prišli na pravo mesto ali »v prave roke«, kot se temu reče. Vsem tem želim iz lastnih izkušenj sporočiti, da nimajo prav.

Skoraj ne mine dan, da ne bi dobil znani obrazec zelene barve, na katerem ob zgornjem robu piše: INFORMACIJA S SESTANKA DELOVNE SKUPINE. Kratkemu vprašanju, predlogu ali pripombi delovne skupine vedno sledi žig: ŽELEZARNA JESENICE — tajništvo samoupravnih organov.

Seveda na mojo mizo pridejo le zeleni listi, na katerih je obravnavana vzdrževalna problematika. Večina vprašanj, zahtev in predlogov je resnih in upravičenih, nekaj je takih, ki izhajajo iz poglobljenega poznavanja problema, nekaj pa je tudi natolcevanja.

V tem sestavku bom odgovoril na nekatera vprašanja in pripombe delovnih skupin. Iz samega odgovora bo razvidno, kakšno in kako je bilo postavljeno vprašanje in kdo je odgovoren, da se problem uredi.

RUDARNA — PLAVŽ — DELOVNA SKUPINA MOČNIK: Streha prizidka ob rudarni pri poševnem dvigalu bo obnovljena do 15. 8. 1973. Streho same rudarne bodo pregledali in jo na osnovi ugotovljenega stanja popravili do 30. 10. 1973. Odgovoren: Teodor Okrožnik.

STROJNO VZDRŽEVANJE BELA — DELOVNA SKUPINA KASTELIC:

Sodelavci iz predelovalnih obratov na zadnjih volitvah

Generalni remont elektroobločne peči Lectromelt

Leta 1968 je bila zgrajena in postavljena v naši elektrojeklarni elektroobločna peč ameriške firme LECTROMELT iz Pittsburga.

Peč je pričela obratovati 20. junija 1968. Zanimiv slučaj je, da bo po letošnjem generalnem remontu, ki se je pričel 11. junija, peč dana v obratovanje 20. junija, to je na isti dan kot pred petimi leti.

Zaradi jubileja in zato, ker je bilo na njej proizvedeno že 375.342,9 ton jekla zasluži, da ponovno predstavimo njene glavne tehnične podatke:

- poraba hladilne vode 18750 l/min
 - vsa glavna gibanja s pomočjo hidravlike
 - vsa pomožna gibanja s pomočjo pnevmatike.
 - maksimalna teža šarža 80 ton
 - premer kotla peči 5,48 m
 - moč transformatorja
- V naslednji tablici sledi prikaz proizvodnje po letih ter podatki o opravljenih generalnih remontih.

Leto	Proizvodnja v tonah	gen. remont
1968	25.652,5	brez remonta
1969	65.292,3	julij 8 dni
1970	69.232,0	avgust 29 dni (vel. okvara)
1971	86.155,0	september 10 dni
1972	90.115,8	brez remonta
1973	38.895,3	junij 10 dni
Skupaj	375.342,0	

(Nadalj. na 3. strani)

Zakaj kratimo pravice samoupravljalca

Na predvolilnih zborih, na katerih so bili obravnavali predlagani kandidati za nove samoupravne organe ni sodelovala delovna skupina tehničnih služb. Le-ta šteje okrog petdeset članov in zato ni nič čudnega, če je bilo na dan volitev precej negotovanja. Da bi bila stvar bolj jasna, moram omeniti nekaj podrobnosti.

Drugega junija je imel sindikalni odbor organizacije skupnih služb, v katerega spadajo tudi tehnične službe, svojo redno sejo. Na tej seji smo obravnavali predpriprave za volitev, kakor tudi

skupno kandidate listo za posamezne samoupravne organe. Določili smo datume posameznih predvolilnih sestankov, katerih namen je

(Nadalj. na 2. str.)

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dva dokumenta — osnutek ustave Socialistične federativne republike Jugoslavije in izhodišča za pripravo stališč in sklepov desetega kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, sta kot nerazdružljiva vsebinska celota razgrnjena te dni v javno razpravo. Celota zagradel, ker se oba dokumenta vsebinsko med seboj prepletata, ker bo mogoče osnutek nove ustave temeljito in celovito razumeti le, če bomo hkrati spoznali stališča, ki so zajeta v izhodiščih za pripravo desetega kongresa ZKJ. Obratno pa bo mogoče tudi stališča bolj razumeti, če bomo v osnutku ustave spoznali rešitve oziroma konkretne potrditve teh stališč. Stališča so namreč vključena kot osnovno, vodilno načelo v osnutek ustave. To vodilno načelo je zagotoviti tak družbenoekonomski položaj delavskega razreda, da bo zagospodaril nad razširjeno reprodukcijo, nad preseženim delom, ki ga ustvarja.

Ko je predsednik zvezne skupščine in komisije za ustavna vprašanja dr. Marijan Breclj na zboru narodov razlagal osnutek ustave, je med drugim dejal: »Predložene spremembe ustave SFRJ so organsko nadaljevanje pomembnih sprememb, ki so jih prinesla ustavna dopolnila iz leta 1971 na področju družbenogospodarskih odnosov, svoboda, pravic in dolžnosti človeka in občana, ustavnosti in zakonitosti, funkcij federacije in zveznih organov uprave, vlog republik in avtonomnih pokrajin ter zvez med njimi; so izraz kontinuitete v graditvi naše samoupravne socialistične ureditve, ki se je začela z zakonom o delavskih svetih leta 1950 ter se nadaljevala z ustavnim zakonom iz leta 1953 in z ustavo iz leta 1963.«

Socialistično samoupravljanje, kot sistem družbenih odnosov, ki ga podpira ogromna večina naših delovnih ljudi, ki je postal že družbena stvarnost, moramo gledati še vedno kot »etapo prehoda od kapitalizma prek naše začetne faze socializma do (Marksove) asociacije svobodnih proizvajalcev«, se pravi do komunizma. V tem obdobju je torej naloga utrditi družbeno ekonomski položaj delavskega razreda in odpraviti odpujanost sredstev od samoupravno združenega dela, oziroma delavcem omogočiti neposreden vpliv na odločanje. Zato tudi sedanjo ustavno reformo smatramo kot eno najpomembnejših sredstev delavskega razreda za doseg tega smotra. Brezkompromisen boj za nadaljnji razvoj samoupravnih socialističnih družbenih odnosov in premagovanje ter odstranjevanje vsega, kar je na poti temu razvoju, je poglavitna vsebina in naloga sedanjega in prihodnjega obdobja naše revolucije. Vedeti moramo, da samoupravna socialistična družba vsebuje še vedno elemente buržuazne družbe, kakor tudi socializma. Naloga, ki izhaja iz tega je, da družba še naprej opravlja elemente buržuazne družbe, ki so se v raznih oblikah, ki so imele namen predvsem slabitev razredne usmeritve, pojavili kot začetne neke krize v preteklih letih, na katero sta opozorila in zaznamovala izhod iz tega enaindvajseta seja predsedstva ZKJ in pismo predsednika Tita in izvršnega biroja predsedstva ZKJ.

Osnutek ustave in izhodišča za pripravo stališč in sklepov X. kongresa ZKJ v javni razpravi

Naloge, ki izhajajo iz tega opredeljujeta in določata tako ustava kakor izhodišča, seveda v skladu s svojo naravo in namenom. Zakonske pravne norme in rešitve, ki bodo zagotavljale uresničevanje vodilne vloge delavskega razreda v naši družbi, so vsebovane v osnutku ustave. Na drugi strani, pa izhodišča za pripravo stališč in sklepov desetega kongresa ZKJ, opozarjajo na najpomembnejše naloge avantgarde delavskega razreda Zveze komunistov in vseh zavestnih socialističnih sil pri uresničevanju teh nalog oziroma doseganju ciljev.

Na oba obravnavana dokumenta moramo predvsem gledati kot zakonsko-pravno in politično nadaljevanje revolucionarnega procesa, ki so ga narod in narodnost Jugoslavije začeli z ljudsko revolucijo in ki je hkrati pogojen s temeljito ekonomsko in socialno preobrazbo naše države. Že devet leti kongres ZKJ je med svoje sklepe postavil nalogo in zahtevo nadaljnega dograjevanja sistema družbenoekonomskih in političnih odnosov. Tako smo v teh letih imeli že dvakrat dopolnitev ustavnih določil, razvoj v zadnjih letih pa je postavil zahtevo po celoviti reformi našega ustavnega sistema.

V naslednjih nekaj mesecih bosta oba dokumenta predmet javne razprave, ki bo morala zajeti kar najbolj širok krog delovnih ljudi. Pomen široke javne razprave ni samo v tem, da bomo spoznavali bistvena stališča obeh dokumentov in njun družbeni pomen. S proučevanjem in spoznavanjem besedil obeh dokumentov se bomo hkrati tudi oboroževali za akcijo, iz njih morajo izhajati tudi delovni načrti in naloge komunistov in vseh zavestnih socialističnih sil. Oba dokumenta torej pomenita orožje v boju za nadaljnji razvoj samoupravne socialistične družbe. Kajti v vseh okoljih bomo morali odločno uresničevati bistvena stališča obeh dokumentov, to se pravi uresničevati ustavo in naloge zapisane v izhodiščih. Ta boj bo toliko uspešnejši, čim bolj bomo oboroženi, orožje za to pa bomo našli ravno v obeh obravnavanih dokumentih.

Pozor...

(Nadalj. s 1. strani)
KOVACNICA — DELOVNA SKUPINA MAVER:

— Za novo 500 kp težko kladivo in nov dvokoladni brusilni stroj bo izdelan elaborat. V kolikor bo ugotovljena ekonomska upravičenost nabave, ga bomo predložili samoupravnemu organu v TOZD vzdrževanje, energija in transport. Za pripravo elaborata odgovoren: Jože Ravnik.

— Predlog, da se preseli kalilnica in v tem prostoru uredi skladišče za koks in oglje, zaenkrat ni izvedljiv. Odločeno je, da se ob zunanji steni postavijo silosi za koks. Silosi bodo izdelani in postavljeni do 1. 10. 1973. Odgovoren: dipl. inž. Jakob Soklič.

MARTINARNA — DELOVNA SKUPINA ČOP:

— Ugotovitve vaše delovne skupine, da se administrativni kader v vzdrževanju jeklarne veča, operativni kader pa manjša, niso točne. To potrjuje tabeličen prikaz staleža vzdrževalcev v jeklarnah leta 1967 in na dan 15. junija 1973.

	Leta 1967		15. 6. 1973	
	delavci	uslužbenci	delavci	uslužbenci
Elektro vzdrževanje	18	2	22	4
Strojno vzdrževanje	28	2	26	2
S k u p a j	46	4	48	6

In še podatek: leta 1967 ste v jeklarni proizvedli 317.594 ton jekla, leta 1972 pa že 471.081 ton, to je porast za 27 %. Obstoječe proizvodne kapacitete so bolj izkoriščene, razen tega pa je v letu 1968 pričela obratovati elektrotropeč ELECTROMELT. Zakonitost tehničnega razvoja je, da fizično delo nadomeščamo v največji možni meri z intelektualnim delom. Mi smo v tem razvoju daleč prepočasni.

— Žerjavna proga 32-tonskega žerjava je v slabem stanju. Dne 7. 3. 1973 smo predložili vodstvu delovne enote talilnic elaborat. To popravilo ima značaj investicijskega vzdrževanja in si mora obrat zagotoviti prek odbora za osnovna sredstva 250.000 din. Ko bodo sredstva odobrena, bo tehnično možno izvesti popravilo v mesecu septembru letos.

— Pravilno ugotavljate, da je v slabem stanju tudi proga livnih žerjavov. Poleg izrabljenih tračnic so problematični predvsem nosilci proge s kritičnim mestom na stičišču pri stebrih. Dvakrat je na teh mestih že prišlo do porušitve nosilca in proge.

Problem imamo tehnično obdelan, način in obseg sanacije še ni odločen. Posebna strokovna grupa pri tehničnem direktorju bo dala strokovno odločitev do 30. junija 1973.

PLAVZ — DELOVNA SKUPINA GOLBA:

— Naj se pritiska na vzdrževalce, da bodo tekoče in kvalitetno popravljali strugalce in presipe.

Predlagam, da ima delovna skupina ključavničarjev na plavžu skupni sestanek z DS Golba. Na tem sestanku

bi se zmenili za tekoče in kvalitetno sodelovanje. Metoda pritiskanja za najosnovnejša opravila tako delavcev v proizvodnji kot v vzdrževanju ni sprejemljiva. Take metode bi morale biti tudi samoupravnim delovnim odnosom.

MARTINARNA — DELOVNA SKUPINA URAN IN KOMAR:

— Odpraševalno napravo na elektropečeh bomo poskušali urediti do 20. 6. 1973. Predvideno je, da bo nared s pričetkom obratovanja LECTROMELT peči po remontu. Jamstva za trajno dobro delovanje odpraševalne naprave ni. Odpraševalna naprava je potrebna rednega čiščenja in strežbe, tega pa obrat elektrojeklarna nima organiziranega. Ali bo odpraševalna naprava obratovala ali ne, zavisi predvsem od delovnih skupin elektrojeklarne.

VALJARNA ŽICE — DELOVNA SKUPINA GROHAR:

Prezračevalna okna v južni steni valjarne žice so bila izdelana v mesecu maju.

SAMOTARNA — DELOVNA SKUPINA RUS:

— Zakaj se je podaljšal remont na stiskalnici Pauker?

Leta 1967	15. 6. 1973		
delavci	uslužbenci	delavci	uslužbenci
18	2	22	4
28	2	26	2
46	4	48	6

Zato, ker je pri poizkusnem pogonu prišlo do zaribanja hidravličnega krmilja. Razlog zaribanja je nečista voda. V ceveh instalacije hladilne vode so velike količine usedle glin, ki se je pri pojačanem pretoku vode po pogonu hidromotorja v večji količini zanesla v krmilje. V izdelavi imamo dva filtra za čiščenje vode. Z vgraditvijo filtrov se bodo obratovalne razmere izboljšale.

HLADNA VALJARNA — DELOVNA SKUPINA BEM:

— Pettonski mostni žerjav v odpravi bomo lahko rekon-

Zakaj...

(Nadalj. s 1. strani)

bil, da člani delovne skupnosti seznanimo s trenutnim stanjem v železarni in da se člani izrečejo o predloženi kandidaturi listi. Na tej seji je bila iznešena pripomba, da se govori, da bodo tehnične službe po novi organizaciji pripadle k vzdrževanju, to se pravi, da ne bodo več v okviru skupnih služb. Ker pa situacija v tem pogledu še ni bila jasna, je bilo potrjeno, da volimo samoupravne organe skupnih služb. Predlagali smo tudi kandidate, ki bi zastopali tehnične službe.

Značilno je tudi to, da so pred tem imeli seji tudi drugi odbori sindikata temeljnih organizacij združenega dela, na katerih so obravnavali predložene kandidatne liste. Seveda so bili ti kandidati izbrani iz tistih delovnih skupin, ki so spadale pod temeljno organizacijo združenega dela. Če delovna enota VEN ne bi predlagala za kandidata Antona Pintarja, ki je član delovne skupine tehničnih služb, bi naša delovna skupina ostala brez kandi-

struirali v mesecu novembru. Obratovodstvo hladne valjarne je izdelalo predlog za odobritev finančnih sredstev. Stroški rekonstrukcije bodo znašali okrog 310.000 dinarjev. Odbor za osnovna sredstva te rekonstrukcije še ni odobril.

— Pomikna vrata na nakladalno rampo v odpravnem skladišču so polomljena. Prav bi bilo, da bi delovna skupina samokritično ugotovila, zakaj so vrata vsa deformirana, da ne rečem stolčena.

Zaenkrat je odloženo, da se vrata postopoma obnovijo v konstrukcijski delavnici.

Vsa štiri vrata bodo urejena do 30. 7. 1973. Odgovoren Florijan Mlakar. Glavna zunanja vrata pa bodo izdelana nova do 30. 9. 1973. Odgovoren: Florijan Mlakar.

VALJARNA 2400 — DELOVNA SKUPINA PLEMELJ:

— Sprašujejo, kdo je kriv za velike zastoje na progi valjarne po remontu. Odgovorjam: po remontu v mesecu maju je valjarna debele pločevine prvokrat v letu 1973 dosegla in preseгла planirano mesečno proizvodnjo. Zaradi tega se ne strinjamo z oceno delovne skupine, da je bil remont slabo izveden.

— Detajli končne obzidave z refratarno opeko na mestu, kjer dno potisne peči prehaja v izstopno drčo, je obremenitveno zelo kompliciran. Firma Montecatini Edison je kljub nasprotovanju obratovodstva valjarne debele pločevine dobavila opeko v manjših formatih. Že na začetku obratovanja je prišlo do zloma končnih opek. Obstaja možnost, da se bo na tem mestu nabirala škaja. Pri dobavitelju keramične opeke bomo reklamirali spremembo formatov, ki se ni obnesla.

S temi primeri sem hotel pokazati, da so konstruktivne pripombe delovnih skupin lahko najpristnejša informacija za akcijo.

Dipl. inž. Miroslav Noč

data.

Predvolilni zbori so bili izvedeni, toda delovne skupine tehničnih služb ni nihče obvestil, kam naj se priključijo. Tako je bila skupina izključena iz sodelovanja na predvolilnem zboru. Poudariti moram, da je delovna skupina tehničnih služb doslej zelo aktivno sodelovala v razpravah o posameznih problemih, ki so bili razgrnjeni pred delovne skupine. Delovna skupina meni, da je bilo dovolj časa za pripravo, saj je preteklo od tedaj, ko smo postavili vršilce dolžnosti direktorjev TOZD kar precej časa in bi lahko določili, kam bo kdo spadal.

Delovna skupina je mnenja, da so bili v tem primeru, kar precej grobo kršene pravice samoupravljalcev. Na sestanku, na katerem je delovna enota obravnavala predlog samoupravnega sporazuma, je bil ravno ta problem okoli tehničnih služb razgrnjen z zahtevo, da naj se dokončno opredelijo, vendar na te pripombe ni nihče reagiral.

V imenu DS Stane Torkar

Generalni remont elektroobločne peči Lectromelt

(Nadalj. s 1. str.)

Letošnji remont je bil po obsegu del doslej daleč največji.

Glavna dela so bila:

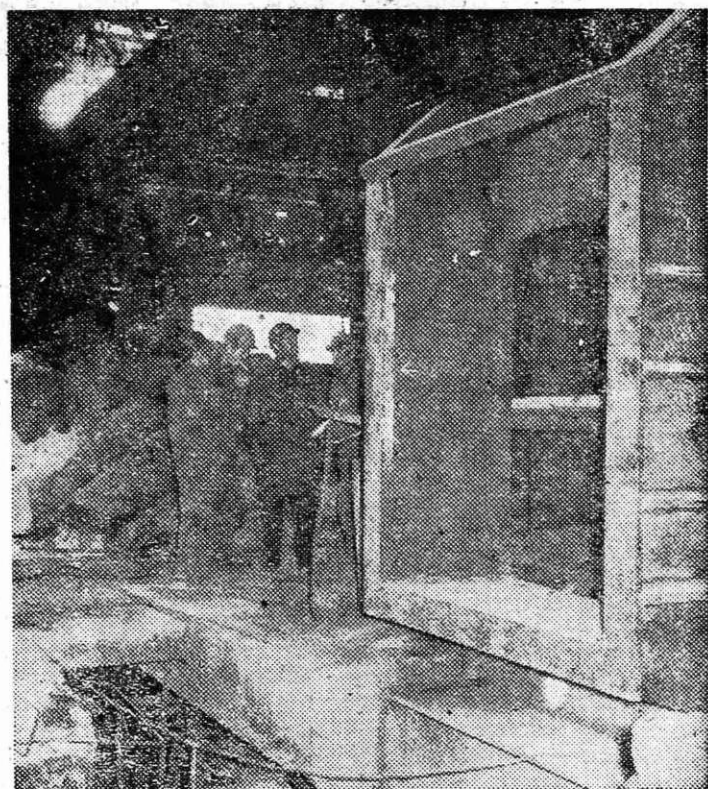
1. Revizija transformatorja in stiskalnice
2. Obnova sekundarnih kablov
3. Rekonstrukcija elektrod-nih nosilcev in elektrodnih glav
4. Izdelava in montaža novega kotla
5. Nova obzidava
6. Brušenje nosilnega stebra pokrova peči
7. Remont hidravličnih naprav
8. Remont odpraševalne naprave.

Dela so opravili:

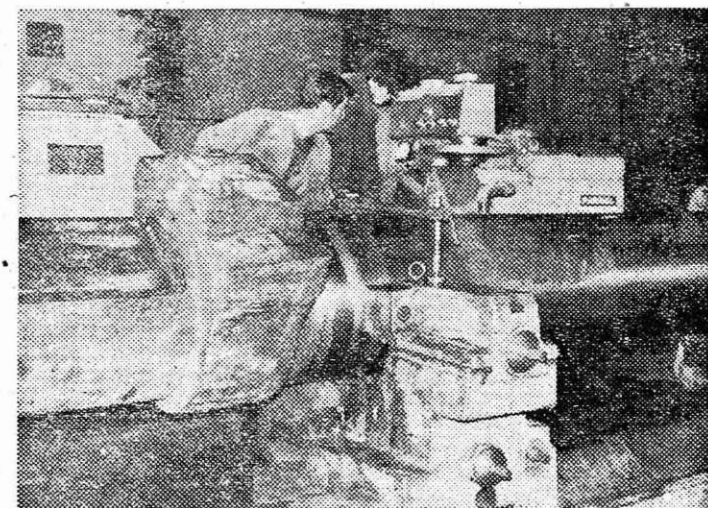
- vzdrževalni obrati železarne Jesenice
- Vatrostalna Zenica
- Pleskar - Ptuj
- Elektroiustitut Ljubljana
- Kovinar Jesenice
- Metalna Maribor
- obrat elektrojeklarnе

Nekatere faze dela bodo najboljše ilustrirali objavljeni fotoposnetki.

inž. N. M.

Strokovni pomenek inž. Gasserja s skupino monterjev

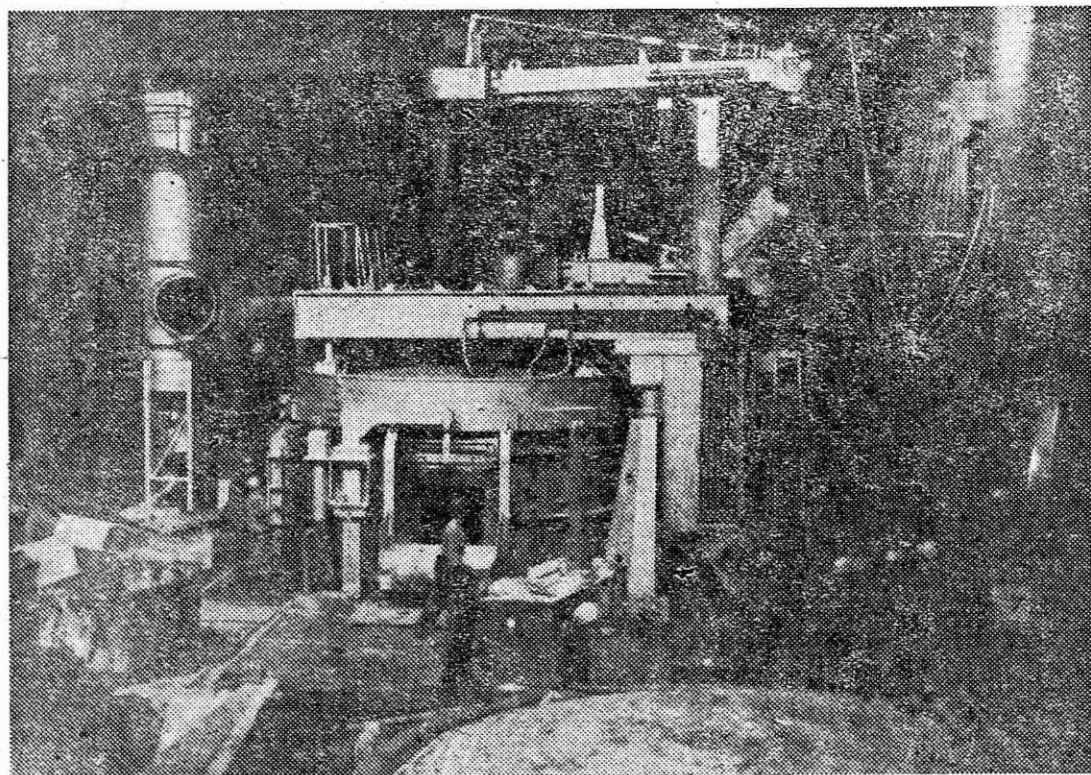

Brušenje 11 ton težkega in 6 metrov dolgega ovna, ki služi za dviganje oboda in odpiranje peči.

Brušenje je opravljeno na brusilnem stroju FARREL v strugarni valjev na Beli. Brusili so: Fajfar Franc (na sliki) Grintov Jože in Kelbl Valentin

Dopisujte v Železarja

Od peči je ostalo samo dno. Novi kotel je bil postavljen in zvarjen iz delov na mestu. Varilska dela je opravila preizkušena ekipa varilcev montažnega odelka. Varili so: Trplan Franc, Muhar T., Matušek Stefan, Kolbl Rado, Markič Ivan, Kamenšek Rudi, Kocjančič Franc, Znidaršič Angel

Deseti dan remonta. Strokovni štab se posvetuje o ukrepih, ki bodo potrebni, da se popravi položaj nosilca za srednjo elektrodo. Računajo, da je to zadnja v vrsti težav. Zaradi te in še nekaterih težav niso uspeli skrajni napori vseh izvajalcev, da bi remont skrajšali.

Inž. Seljak Franc, glavni vodja remonta je obljubil, da bodo to poizkusili v naslednjem remontu, leta 1975

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu •

Dežurna služba

	telefon v pisarni	doma
SOBOTA, 23. junija		
Jože Košir, transport	541	84-021
NEDELJA, 24. junija		
inž. Miloš Piščanec, martinarna	441	81-402
PONEDELJEK, 25. junija		
inž. Miroslav Noč, vzdrževanje	873	754
TOREK, 26. junija		
inž. Božidar Bartelj, valjarna 2400	638	81-453
SREDA, 27. junija		
inž. Janko Perne, valjarna Bela	848	81-904
ČETRTEK, 28. junija		
inž. Karel Ravnik, elektrojeklarna	433	81-411
PETEK, 29. junija		
inž. Lado Sketa, plavž	340	81-413

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 7. ure zjutraj do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako so boto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Občinska konferenca ZMS

V petek 15. junija je predsedstvo občinske konference ZMS Jesenice sklicalo programsko in volilno sejo občinske konference ZMS Jesenice, katere so se udeležili člani novega mandata ter predstavniki družbenopolitičnih, specializiranih organizacij in mladji iz aktivov ter predsednik republiške konference ZMS Ljubo Jasnič, sekretar RK ZMS Zdene Malj in predsednik komisije za družbeno ekonomsko odnose pri RK ZMS Ivan Nerat.

Konferenca je bila sklicana z namenom, da se mladi iz aktivov čimbolj seznajajo s pomenom in vlogo splošnega ljudskega odpora, ter z nalogami, ki jih čakajo v prihodnjem obdobju.

Uradni refrat je imel predsednik komisije za SLO pri RK ZMS Ludvik Tilo v katerem je opozoril na naloge občinske konference ZMS pri podružbljanju vseljidskega odpora, ter na vloge posameznikov pri organiziranem delovanju tako v aktivih kot v krajevnih skupnostih.

O delu komisije za SLO pri OK ZMS Jesenice ter o nalogah oziroma akcijah v prihodnjem obdobju je spregovoril Peter Klavžar. Iz poročila o delu komisije je bilo razvidno, da je bilo veliko skupnih akcij z graničarji in uspešno delovanje na idejnem in strokovnem področju ter na vključevanju mladih v razne oblike priprav na SLO. Vojni načrt je organizacijsko in idejno izdelan, manjka pa kadrov in sicer predvsem na področju krajevnih skupnosti, kjer bo poleg ostalih oblik težišče delovanja ZMS v vojnih pogojih. Če si želijo mladi čim bolj aktivne in ustvarjalno vključiti v uresničevanje programa nalog na področju podružbljanja SLO v jeseniški občini, bo potrebno v programih ZMS in specializiranih organizacij zajeti predvsem naslednje aktivnosti:

1. obveščanje in vzgoja — zajeti je potrebno vso mladino, zlasti pa izvenšolsko, ki ji sedaj ne posvečamo dovolj pozornosti. Uveljaviti učinkovite metode kot so kviz, tekmovalstvo, prikazovanje filmov, predavanje pripadnikov JLA, ter skupne akcije z rezervnimi starešinami. Posebno pozornost velja posvetiti strokovni vzgoji mladincev in mladink, ter vključevanju tudi tistih 30 % mladih, ki niso razporejeni v teritorialne enote.

2. v krajevnih skupnostih zagotoviti čimbolj učinkovito vključevanje mladih v oblike SLO;

3. v šolah, naj se uveljavi obrambna in patriotska vzgoja v učnem procesu;

4. v delovnih organizacijah naj se idejno in strokovno usposabljanje izvaja skupno s sindikatom;

5. v specializiranih organizacijah naj se izdelajo programi in plani za usposabljanje članstva za SLO;

6. strokovne literature je dovolj na razpolago, zato naj se pristojni prizadevajo dobiti čim več naročnikov, za samostojno usposabljanje in izvajanje nalog v primeru vojne;

7. negovanje bratstva in enotnosti — to so skupne akcije s pripadniki JLA, graničarji, kar je še posebno pomembno za našo občino;

8. nujna je povezava s SZDL, ZK, ZZB NOV, rezervnimi starešinami;

9. mladinski aktiv v vseh sredinah morajo sestaviti akcijske načrte za delovanje na področju SLO, komisija za SLO pri predsedstvu OK ZMS pa mora posebno pozornost posvetiti dokončni izdelavi vojnega načrta konference ter posebej kadrov;

10. delovati na področju negovanja tradicij NOB (pohodi, srečanja in podobno);

11. prizadevati si za čimvečji vpis v vojaške šole, politiko usmerjanja mladine v vojaški poklic bo vodila SZDL, strokovno delo pa upravni organ za narodno obrambo.

V razpravi je sodeloval najprej kot gost predsednik komisije za SLO pri občinskem komiteju ZKS Pavel Lotrič, ki je spregovoril o problemih s katerim se srečuje komisija ter o nalogah mladih ob vključevanju v SLO. O programu občinske zveze tabornikov in o nalogah, ki so si jih zadali za prihodnje obdobje, je spregovoril podpredsednik občinske zveze tabornikov Viktor Volčini.

Razpravljali pa so še o uveljavljanju koncepta SLO v mladinskih aktivih.

Na seji občinske konference ZMS Jesenice so razrešili Mira Lapanja funkcije predsednika OK ZMS Jesenice, ter izvolili ANGELCO MURKO kot vršilca dolžnosti predsednika do jeseni, ko se bo izvedel celoten kandidacijski in volilni postopek.

Tretja seja sindikata TOZD valjarne

Tretja seja osnovne organizacije sindikata TOZD valjarne je bila 31. maja v sejni sobi na Javorniku.

Inž. Kavčič je prisotne seznail s pripravami na volitve samoupravnih organov. Odbor osnovne organizacije sindikata TOZD je bil seznail tudi s kandidati za članne samoupravnih organov, ki bodo izvoljeni na volitvah. Dodatno informacijo je posredoval še Zdravko Črv, ki je povedal da bodo v posameznih delovnih skupinah organizirani kandidacijski zbori na katerih bodo obratovodje poročali o problematiki za prvo četrtletje.

V drugem delu seje so bila na dnevnem redu poročila predsednikov komisij. Tov. Jakšič, predsednik komisije za socialna vprašanja in pritožbe vprašuje, kje so dopolnila k pravilniku. Prav tako je bilo rečeno, da bo izveden seminar, ki pa ga še ni bilo. Meni, da je v te namene namenjenih premalo sredstev, čeprav jih doslej še niso rabili. Treba bo reševati socialna vprašanja, komisija pa bo morala začeti s samostojnim delom.

Komisija za organizacijsko in kadre je na svoji seji sprejela program dela. Sindikalnim odborom v obratih bodo naročili, naj se pozanimajo glede podatkov o zaposlenih v odnosu na normativ delovnih mest. V obratih primanjkuje delavcev in zato nastajajo težave v proizvodnji, še posebej v času ko delavci koristijo letne dopuste. Pozanimati se je treba kakšne možnosti so glede zaposlitve novih delavcev z ozirom na pomanjkanje kvalificirane delovne sile.

Komisija za organizacijska kadrovska vprašanja tudi meni, da je treba pri izbiri kandidatov za članne samoupravnih organov upoštevati iniciativo slehernega posameznika. Ne bi smeli izbirati kandidatov brez njihovega pristanka in volje do dela. Nadalje je treba upoštevati tudi to, da so nekateri člani kolektiva preobremenjeni z drugimi nalogami in da nekateri člani kolektiva že dalj časa opravljajo določene naloge in je potrebna zamenjava. Pri izbiri kandidatov je treba upoštevati več mladih in žensk, ker imajo tudi svoje probleme in tako več možnosti za njihovo reševanje. Predloge posredovane na sestankih je treba obvezno vnesti v zapisnike. V kolikor so v pristojnosti obrata jih je treba takoj reševati ali pa predložiti pristojnim komisijam pr sindikatu temeljne organizacije združenega dela, članor kolektiva pa posredovati ustrezno poročilo in odgovor.

Člani sindikalnega odbora naj bodo po možnosti prisotni na delovnih konferencah v obratu ter na sestankih delovnih skupin.

(Nadalj. na 7. str.)

Malomarnost ali neodgovornost?

V tem mesecu smo imeli vzdrževalci elektro naprav kontrolne teste o znanju iz varstva pri delu. Ena najbolj poglobitnih točk je prav gotovo varno delo in upoštevanje predpisov. Da pa smo včasih še vedno izpostavljeni nekaterim nevarnostim, bom navedel le dva primera.

V obratu HVŽ sem zaposlen kot električar. Popravila žerjavov so ena mojih najbolj zahtevnih in nevarnih del. Prav tu moramo še posebno upoštevati varnostne predpise in zaščitna sredstva, kajti če majhna neprevidnost ima lahko hude posledice.

V obratu pocinkovalnice imamo 2,5 tonski žerjav, katerega opravljajo delavci s tal s pomočjo tasterov. Za dostop na žerjavovo progo je bila na steni vzdana lestev. Zaradi rekonstrukcije na progi I so lestev prestavili v skrajni levi kot hale. Odprtina, kjer je bil možen dostop na žerjavovo progo pa je ostala. Vzemimo primer, da se žerjav ustavi v zgornji polovici hale. Električar, ki bo izvršil popravilo, mora po lestvi na žerjavovo progo, mora pa tudi preko odprtine, kjer je bila včasih lestev. Kaj bi se zgodilo, če bi električar na to pozabil? Ponoči, ko je vidljivost slabša, je možnost, da bi jo prezrl še večja. Vedno, ko pristopim k popravilu tega žerjava preiščujem, kako preko te odprtine. Ob slabem vremenu je zaradi vodnih in kislinjskih hlapih žerjavna proga še posebno splošča. Torej so pri prestopu te, približno meter široke

odprtine, v takem primeru dani vsi pogoji, da pride do nesreče.

Drugi primer je žerjav Lama I v žičarni. Iz reduktorja na mačku že več kot dva meseca odteka olje. Most žerjava je bil sicer že dvakrat očiščen, toda ker reduktor, oziroma ohišje ni zatesnjeno, se olje še vedno razliva po žerjavu. Ko električar pristopi k popravilu, mora po mostu do glavnega ločilnega stikala. Spolzka površina in precejšnje količine razlitega olja pa prisilijo električarja, da dobesedno drsi, ne pa hodi po mostu. Ob vsakem koraku pri popravilu je možno, da pri spodrsjanju izgubi ravnotežje in pade z žerjava. Vsak komentar, kakšne bi bile posledice je v tem primeru odveč.

Vprašujem se, kdo je odgovoren, da se take pomanjkljivosti odpravijo? Prav o teh primerih sem govoril tudi na sestanku naše delovne skupine. Do danes žal še ni bilo storjenega ničesar. Ali čakamo, da pride do nesreče? Kdo je dolžan zatesniti ohišje reduktorja in zapreti staro odprtino na žerjavni progi v pocinkovalnici? Zdi se mi, da bi v teh primerih električar ravnal popolnoma pravilno, če bi odklonil delo, oziroma

popravilo žerjava. Prav bi bilo, da bi si varnostni tehniki večkrat ogledali obrate, ter si take in podobne primere tudi zabeležili. Varnostni tehnik, bi prav gotovo lahko zahteval, da se pomanjkljivosti odpravijo v določenem času, in da ga tisti, ki je delo izvršil o tem tudi obvesti.

Druga seja osnovne organizacije sindikata TOZD vzdrževanje, energija in transport

Na drugi redni seji, ki je bila 29. maja so razpravljali o pripravah na volitve samoupravnih organov. Na seji so bili navzoči tudi sekretarji osnovnih organizacij ZK in člani sekretariata ZK TOZD vzdrževanje, energije in transport.

Tov. Stare Branko je v uvodnih besedah posredoval stališča sindikalne organizacije in ZK TOZD vzdrževanje, energija in transport. Pri sestavi kandidatnih list morajo imeti družbenopolitične organizacije v obratu pred seboj TOZD vzdrževanje, energija in transport kot celoto in ne bi smeli teh vprašanj obravnavati ločeno na posamezne obrate ter na svoje interese.

Tov. Kavčič je predlagal naj bi v odbor notranje kontrole imenovali po enega člana iz RTA in strojnih delavnic. Vsi ostali so se razen pripomb iz obrata iz PIV energije strinjali s predloga-

»DELAJ VARNO!« naj ne bo samo geslo, ampak dnevna naloga, ki jo je potrebno v praksi dosledno izvajati. Če se bomo tega zavedali vsi, bomo prav gotovo pripomogli k zmanjšanju nesreč v naši Železarni.

Janko Fon
VEN — HVŽ

nimi kandidati in naročili osnovni organizaciji sindikata TOZD, da predsednikom sindikalnih odborov posreduje navodila glede kandidacijskega postopka, za volitve samoupravnih organov.

11. junija so sklicali izredni sestanek ožjega odbora sindikata TOZD vzdrževanje, energija in transport in sekretariata ZK TOZD. Strinjali so se s predlogom, da bo v delavskem svetu TOZD vzdrževanje, energija in transport petintrideset članov pri katerem bodo tudi štirje kolektivni izvršilni organi. V vsakem od teh organov naj bo po devet članov, oziroma iz vsakega obrata po en član. V komisiji za kršitev delovne dolžnosti naj bo pet članov, prav tako so se strinjali s predlogom, da bo TOZD vzdrževanje, energija in transport v delavskem svetu Železarne zastopana s štirinastčlansko delegacijo.

dipl. inž. Miroslav Nikolić

Iz zgodovine žičarstva 6

(Nadaljevanje in konec)

Kot posebnost sta omembe vredna »Buldog« vлека vsak s štirimi ležečimi bobni premera 550 milimetrov za vlečenje debele žice nad 5 milimetrov, ki sta po 80 letih nepretrganega obratovanja šla v zaslužni pokoj leta 1970, kakor tudi »patentni vlek« za večstopno vlečenje najfinejše žice pod 0,5 milimetrov premera do minimalnega premera 0,10 milimetra navzdol. Vlečni boben je bil v obliki stopničaste jermenice s 4 do 9 stopenj. Pred vsako je bila vlečna plošča z vedno manjšo luknjico in je žica preko vodilnih koluti in postopoma šla z ene stopnje skozi skledo z vlečno lužino na drugo ter vsakokrat postala tanjša in daljša. Realizacija modernega načina večstopnega vlečenja na drsnem principu!

Ti »patentni vlek«, okoli 50 po številu, naj bi bili konstrukcija in patent koroškega rojaka in žičarja Sablatnika, ki je za to dobival od uprave podjetja — tudi če ni delal — stalno po 60 goldinarjev mesečno.

Vlečne luknjice za tako tanke dimenzije je moral žičar v vlečnih ploščah sam ročno popraviti in regulirati s štirioglatimi koničnimi svedri, kar je zahtevalo veliko veščino in delovne izkušnje.

Žičarna je po oceni morala imeti zmogljivost nad 1000 ton različne žice mesečno in je po rangi spadala med velike evropske žičarne.

Žebljarna je od leta 1889 do 1892 imela 32 strojev za izdelavo žičnikov, z mesečno proizvodnjo od 250 do 280 ton. Potem so začeli strojni park povečevati, tako da je ob začetku 20. stoletja obsegal 88 strojev za navadne in livarske žičnike, ter 12 strojev za sponke, lepenkarje in čevljarke žbice. S temi 100 stroji je mesečna proizvodnja znašala 500–800 ton.

Hladna valjarna je v tem času razpolagala z osmimi stroji za valjanje trakov širine do 105 milimetrov in z dvema cirkularnimi škarjami za obrezovanje. Proizvodnja je znašala 50–60 ton trakov mesečno.

Od pomožnih oddelkov je bila lužilnica in žarilnica z osmimi pečmi na premog ter po letu 1900 tudi pocinkovalnica žice.

Delavci so delali na dve izmeni po 12 ur. Čeprav na Jesenicah ni bilo tradicije v hladni predelavi: žičarstvu, žebjarstvu in hladnem valjanju trakov, so vendar ti na široko zasnovani obrati hitro zaživeli in začeli uspešno delati. Tradicija je prišla s Koroškega, kjer je bila ta industrija finalnih proizvodov železarstva doma in lepo razvita. Prinesli pa so jo Slovenci, rojaki iz Bistrice v Rožu in iz Borovelj, ki so po vsem sodeč prišli na Jesenice kot kadrovske dobro pripravljena ekipa odličnih strokovnih delavcev in inštruktorjev. Pričeli so s proizvod-

njo, ki še zmerom teče, pričeli veliko kranjskih fantov in sami postali Jeseničani. Dolga desetletja, vse do druge svetovne vojne, so bili jedro kvalificiranega delavstva in po večini zasedali delovodska mesta v glavnih in pomožnih oddelkih predelovalnih obratov. Postopoma so se — kot po navadi — prišli in domačini zlili v enoten jeseniški železarski rod, ki je po drugi svetovni vojni, v dobi obnove in izgradnje Jugoslavije nesebično predajal baklo praktičnega znanja in izkustva drugim krajem naše domovine ter jim pomagal da začno ustvarjati lastno tradicijo.

Viri:

1. H. Fehland: »Die Fabrikation des Eisen — und Stahl — Drahtes«, knjiga, 1886.
2. Dr. Walter Obst: »Zur Geschichte der Drahtzichkunst«, Draht. Welt, No 3/1926.
3. Dr. A. Pomp: »Stahldraht«, knjiga, Stahleisen — Verlag, 1941.
4. Josef Arens: »Ziehen Schleifen und Polieren in der Geschichte der Technik«, izdaja Schumag, Aachen, 1962.
5. Valvasor: »Die Ehre des Herzogthums Krain«, 1689.
6. Osebni zapiski po izkazih sodelavcev in veteranov predelovalnih obratov železarne Jesenice.

NEKAJ PODATKOV O AVTORJU SESTAVKA

Dipl. inž. Miroslav Nikolić je bil rojen 18. decembra 1905. Spomladi leta 1930 je diplomiral na fakulteti, leto

kasneje 15. oktobra 1931 pa je že nastopil službo pri takratni Kranjski industrijski družbi na Jesenicah kot asistent v predelovalnih obratih. Marca 1934 je v Beogradu položil državni izpit za pooblaščenega inženirja. Septembra 1940 je postal obratovodja predelovalnih obratov (hladne valjarne, žičarne in žebljarne). Od aprila 1941 do aprila 1945 je bil v vojnem ujetništvu, ker je bil aprila 1941 kot rezervni artilerijski

poročnik zajet od Nemcev.

Septembra 1945 je ponovno postal obratovodja predelovalnih obratov, leta 1950 pa šef vseh predelovalnih obratov oziroma skupni šef hladne valjarne, žičarne, žebljarne, cevarne in elektrodne obrata, ki je v zadnjem obdobju imel tudi naziv pomočnika tehničnega direktorja za predelovalne obrate. Na tem položaju je ostal vse do upokojitve 1. novembra 1967, i.e. ta.

Delovni kolektiv Železarne je ob 20-letnici MAGNOHROMA iz Kraljeva, prejel diplomu za dolgoletno poslovno sodelovanje

Sodelavcem — dopisnikom ŽELEZARJA

X.

KOMENTAR IN UVODNIK

Med člankarskimi zvrstmi smo v zadnjem nadaljevanju spoznali ČLANEK, medtem ko nam je za danes ostal še KOMENTAR in UVODNIK.

Kadar želimo nek aktualni dogodek ali družbeni pojav komentirati, to je pojasniti, osvetliti, uporabimo novinarsko zvrst, ki jo opredeljujemo med člankarske zvrsti — KOMENTAR. Komentar lahko v določenem smislu uporabimo kot dopolnilo novice. Z novičarskimi zvrstmi, s katerimi sporočamo bralcem: kaj je novega, to se pravi predstavimo dejstvo, njegov izbor, pripeljemo bralca do lastne pravilne presoje, ga s komentarjem seznanimo z globljim razumevanjem dogodka ali pojavi in sicer tako, da pojasnimo in osvetlimo okoliščine in ozadje ter ga postavljamo v zvezo z drugimi dejstvi in pojavi ter ga ocenjujemo.

Komentar mora biti poročen v dopisniku, novinarju, ker ne predstavlja nekaj dejstev in zaključka, ali ponovitev misli iz izjav drugega, temveč na teh misli sloni, se jih dotika in z njimi polemizira. Pisec komentarja si prizadeva pridobiti bralce za svoje gledanje.

Znani so kratki komentarji posameznih dogodkov, redni dnevni, tedenski ali mesečni komentarji. Po tematiki pa jih delimo na politične, gospodarske, zunanje-politične, kulturne, športne in druge.

V praksi večkrat srečujemo kombinacijo članka in komentarja.

Med najvažnejše člankarske zvrsti in med najvažnejše prispevke vsake številke časnika uvrščamo UVODNIK. Z uvodnikom daje uredništvo oziroma ta ali ona organizacija ali ustanova oziroma podjetje, katerega glasilko je časopis, bralcu politično orientacijo, odpira mu najvažnejša vprašanja in hkrati osvetljuje dolžnost na določenem področju. Pri pisanju uvodnikov je potrebna določena načrtnost, tekoče spremljanje političnih nalog in velika dinamičnost pri izbiri vsebine oziroma tem. Z drugimi besedami to pomeni v uvodniku hitro reagirati na politične, gospodarske, kulturne, športne in druge važne dogodke in jim v uvodniku dati pravi poudarek oziroma temeljit odgovor. Zato smatramo uvodnik kot vodilni prispevek časopisa, po svojem namenu pa informirajo, vplivajo, mobilizirajo.

REPORTAŽA, PORTRET, FELJTON

Kot novinarsko — literarne zvrsti poznamo: reportažo, portret in feljton.

Že definicija namreč pove, da REPORTAŽA kot novinarska zvrst, uporablja literarno nazorna sredstva in v kateri se srečujeta novinarstvo in literatura oziroma se združujejo beletristični in novinarski elementi. To pomeni, da z reportažo slikovno in nazorno upodabljamo resnico, literarno predstavimo dogodek, pojav in podobno, ki pa mora biti dokumentiran. Reportaža deluje dalj-

nosežno, tudi na čustva bralcev in jih navdušuje, spodbuja in vzgaja predvsem s čustvom k patriotski, razredni, delovni, družbeni in*človeški zavesti. Z reportažo novinar razvija in utrjuje tudi odpor proti slabemu, prežvelemu, proti vsemu kar zavira družbeni napredek. Literatura tipizira svoje junake in združuje poteze različnih ljudi v novi podobi, v reportaži pa gre za resnične ljudi in dogodke z nekimi določenimi karakternimi potezami.

PORTRET je posebna oblika reportaže in z njim predstavljamo enega samega človeka v njegovih odnosih do okolja, v njegovem razvoju in podobno. Portret je ena izmed zvrsti s katero lahko uspešno prikažemo portrete dobrih delavcev, zaslužnih znanstvenikov, vzornih športnikov itd. Človeka mora pokazati v njegovih življenjski celovitosti, seveda pa pri tem govoriti le dejstva, ki morajo pred bralcem literarno zaživet.

FELJTON imenujejo nekateri publicistično prozo, ki jo objavljamo pod črto in ki skuša s skupnim orisom ujeti v pisano mrežo duhovnih odnosov del sveta, kosček življenja ali nek družbeni problem. Združuje prvine kramljanja in reportaže.

Poleg bežno opisanih novinarskih zvrsti poznamo še naslednje: kritiko, recenzijo, gloslo, informativno revijalni prispevki, fotografijo in karikaturu.

V naslednjih nadaljevanjih bomo skušali predstaviti nekaj prvin novinarskega kodeksa in zakona o javnem obveščanju.

Sestanki delovnih skupin

TOZD TALILNICE

PLAVŽ — 31. maja 2. ter 6. junija so se sestale delovne skupine Kozelj, Voga, Berlot — Ravnikar, Jančič — Štremfelj ter Klinar — Močnik Zgonc. Kandidacijskega zbora 31. maja se je udeležilo petindvajset članov kolektiva. Strinjali so se s predlogom kandidatov za člane samoupravnih organov, ki sta jih predlagali sindikalna organizacija in ZK. Tov. Jelovčan je prisotnim posredoval poročilo o proizvodni problematiki za letošnje leto. S proizvodnimi rezultati so bili zadovoljni, še posebej v zadnjih treh mesecih. Na sestanku so kritično ocenili osebne dohodke v obratu plavž in menili, da je nekaj delovnih mest na katerih bi morali imeti večje postavke. Še posebej velja to za nekatera ključna delovna mesta na vsipnem vozu in pijskih čistilic in drugod.

Delovna skupina Klinar — Močnik — Zgonc je bila zadovoljna s podatki, ki jih vsebuje poročilo tov. Jelovčana. Le ta je poučaril, da peči dobro delata, nižja pa je tudi poraba koksja na tono grodja. Vzroke je treba iskati v zadovoljivi delovni disciplini in ustreznem volžku. Tov. Zgonc vprašuje če je plan izdelan brez opravljenih remontov v januarju in februarju. Delavci zaposleni na objektu 30 — III faza zahtevajo odgovor na vprašanje, kdaj bo popravljena postavka oziroma kategorizacija njihovih delovnih mest.

Na kandidacijskem zboru delovnih skupin Berlot — Ravnikar — Jančič — Štremfelj je poročal o proizvodni problematiki za prvo četrtletje inž. Gričar. V poročilu je analiziral slabosti ter ostale faktorje, ki so vplivali na proizvodnjo grodja. Dosežene rezultate je primerjal s prejšnjimi leti. Pogovorili so se o nekaterih perečih problemih v obratu. Delavci, zaposleni na izmenj Berlot se zanimajo kako je z reševanjem problemov pri pečeh na popoldanski in nočni izmeni, ko ni obratovodje. Na vprašanje je odgovoril inž. Gričar.

ELEKTROJEKLARNA — Sestanek delovne skupine na četrti izmeni je bil 7. junija. Obratovodja je prisotnim posredoval pojasnilo glede razlik v % gibljivega dela OD. Dogovorili so se, da imata obe peči enak odstotek gibljivega dela OD in da se posadi menjata vsak mesec, ker je delo enako na obeh pečeh samo s to razliko, da Lektromelt peč šarže izdeluje hitreje in da je posada bolj obremenjena. Ponvičarji naj bi se zaradi različnih ponvic menjali, ampak naj bi pri Lektromelt peči zaradi težjega dela dobili stimulacijski dodatek.

TOZD VALJARNE

ADJUSTAZA STEKL JAVORNIK — Sestanek delovnih skupin Dremelj — Knific — Svetina je bil 4. junija. Strinjali so se s predlagano listo kandidatov za člane samoupravnih organov. Oddelkovodja tov. Čavar je navzoče seznanil s problematiko oddelka valjarne Bela v prvem četrtletju. Vzporedno je prikazal tudi gibanje stroškov. Sprejeli so sklep, da bodo še bolj skrbeli za znižanje stroškov.

Delovna skupina Dremelj je bila na sestanku 6. junija seznanjena z reklamacijo tovarne avtomobilov Maribor, zaradi neustreznega ravnanja ter površnega prebiranja pločevine in o prevelikih stroških na ravnalnih strojih. V razpravi so ravnalci povedali, da niso krivi za vse nastale stroške, ker ob sobotah in nedeljah niso v tovarni, v ponedeljek pa je stroj že v okvari. Sprejet je bil sklep s katerim naročajo vzdrževalcem, v električni delavnici, da glavno stikalo zaklenejo. Prebiralke pločevine bodo morale biti bolj pazljive pri prebiranju pločevine, zlasti še glede dvoplastnosti. Ravnalci ponovno vprašujejo glede njihovih plačilnih skupin, zanima jih tudi, če bi lahko dobili zaščitne srajce, ker je veliko prahu in škaje — okujine.

TOZD HLADNA PREDELAVA

ŽEBLJARNA — Delovna skupina Mikula v zavilnici je imela sestanek 8. junija. Najprej so razpravljali o čistoči in vzdrževanju reda v zavilnici. Čistilko opozarjajo, naj bo bolj pazljiva pri čiščenju, prav tako opozarjajo ostale delavce, naj skrbijo za red in čistočo v obratu. Transportna skupina je na dopoldanski izmeni preveč zaposlena, zato predlagajo, da bi imeli na dopoldanski

izmeni še nega voznika viličarja, ker je sedaj preveč zastojev. Tov. Mikula je prisotne informiral še o plačanih dopustih (okrožnica št. 5).

POCINKOVALNICA — 4., 7. in 11. junija so se v pocinkovalnici sestale delovne skupine Kralj — Janša in Kragolnik. Delovna skupina Kralj je bila seznanjena z doseženimi uspehi v proizvodnji za mesec junij. Brez pripomb je bila sprejeta kandidatna lista za člane samoupravnih organov.

Obratovodja inž. Komelj je delovni skupini Janša posredoval poročilo o tromesečnem poslovanju Železarne in obrata. Sledila je informacija o volitvah samoupravnih organov. V maju so pocinkali 780 ton žice, kar je zadovoljivo. V juniju predvidevajo, da bodo pocinkali 770 ton žice, vendar je že upoštevan remont pocinkovalne proge II.

Delovna skupina Kragolnik je bila prav tako seznanjena s pripravami na volitve samoupravnih organov ter z rezultati doseženimi v maju in s planom za junij. Zahtevali so čimprejšnjo rešitev problemov glede higijene prostorov. Na ta problem opozarjajo že od lanske jeseni. Beseda je tekla o vzdrževanju naprav in o tem, da so roki za nekatera dela predolgi. Mišljena je zamenjava vodilnih koloti na progi III. Zato so roči slabo naviti in izmeček pocinkane žice je večji.

HLADNA VALJARNA — 2. in 4. junija sta se sestali delovni skupini Skumavc ter Urbanc — Oven. V maju je bil plan dosežen z 106 %. Razpravljali so o reklamacijah. Delovna skupina Urbanc — Oven se je dalj časa zadržala pri reklamacijah, ki se ponavljajo največkrat zaradi širine in debeline traku in zaradi rezanja MP pločevine (močni robovi in igle). Zaradi izplena in zahtev bo potrebna večja pozornost pri valjanju in rezanju. Tov. Klinar je nato posredoval informacijo o volitvah samoupravnih organov. Seznanjeni so bili s predlogom delovodij, da bi prvim valjavcem na Siemag valjčnem stroju odobrili deseto plačilno skupino. Njihovo delo je zahtevno, valjavci pa so tudi psihično močno obremenjeni.

O doseženih rezultatih v maju s katerimi so bili zadovoljni, o reklamacijah ter o pripravah na volitve je bila seznanjena tudi delovna skupina Skumavc. Delovna skupina opozarja, da lužilnica v zadnjem času ne zadovoljuje potreb hladne valjarne v količinskem in kakovostnem pogledu. Komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti naj ustrezno ukrepa glede neupravičenih izostankov od dela.

ZARILNICA — V žarilnici so se sestale delovne skupine Pulec, Kotnik, Bergant in Uršič. Delovna skupina Pulec je bila na sestanku 5. junija mnena, da so delavci za nedeljsko delo premalo stimulirani. Predlagajo naj bi bilo nedeljsko delo stimulirano 100 %. Ne strinjajo se tudi s sistemom pisanja ur. Na globinskih pečeh primanjkuje materiala, medtem ko imajo pri zvonastih pečeh precej zastojev za katere pa niso krivi žarilci.

Delovna skupina kotnik na sestanku 7. junija ni imela bistvenih pripomb k doseženim rezultatom v maju. Poročilo omenja prekočitev planskih nalog po količini in asortimentu.

Tudi delovna skupina Egart je na sestanku 4. junija ugotovila, da so v hladni valjarni v maju delali zelo dobro. Razpravljali so o koriščenju delovnega časa ter o izvedbi volitev samoupravnih organov.

Na sestanku delovne skupine Uršič 11. junija so delavci zaposleni pri zvonastih pečeh zahtevali pojasnilo obratovodstva, zakaj imajo kljub dobrim rezultatom manjše procenete norm. Delavci, ki delajo po sistemu 6 + 2, menijo, da bi morali biti nedeljsko delo plačano s 100 %, in ne samo 50 % kot doslej. Opozorili so tudi na predčasno zapuščanje delovnih mest ter na red in čistočo v obratu.

ODPRAVA IZDELKOV HVZ — Delovna skupina Bem je na sestanku 5. junija brez pripomb sprejela poročilo o doseženih uspehih hladne valjarne za mesec april. Glede prevoza žice za žeb-larno in elektrojni obrat s kamionom, delovna skupina meni, da je cena 50 din na uro previsoka. Zavzemali so se za ponovno organizacijo prevoza z domačimi vozovi. Kljub temu, da so uredili raz-

svetljava je delovni prostor še vedno premalo razsvetljen. Vodja delovne skupine je delavce opozoril na disciplino pri delu ter na neupravičene izostanke z dela ter na zapuščanje delovnih mest.

SKLADISCE SUROVEGA MATERIALA — Delovno skupino Jereb je na sestanku 2. junija, predsednik sindikalnega odbora HVZ seznanil s pripravi na volitve samoupravnih organov. V razpravi je bilo tudi poročilo obratovodstva hladne valjarne. Z doseženimi rezultati so bili zelo zadovoljni. Še vedno ni rešeno vprašanje nakladanje odpadnega železa. Predlagajo nabavo ustreznih zabojev, ki naj bi jih z viličarji prevažali direktno od strojev po cesti pod Sava žerjava. Morali bi se še dogovoriti z obratovodstvom martinarne za praznjenje zabojev z žerjavi.

ŽICARNA — 4., 6. in 8. junija so se v žičarni sestale tri delovne skupine. Na vseh treh sestankih so navzoči razpravljali o proizvodni problematiki za mesec maj in junij. Poslušali so poročilo o doseženih uspehih v prvem četrtletju. Delovna skupina Tramte je prejela odgovor obratovodstva, kako bo potekala zamenjava dieselskih viličarjev z elektro viličarji. Podrobneje so razpravljali o proizvodni problematiki v maju. Niso zadovoljni s kakovostjo žice. Zaradi iztrošenih vlečnih bobnov na strojih čas za varjenje in brušenje predolgo traja. Zaradi zajedenih bobnov je na nekaterih strojih treba večkrat menjati program, da bi lahko izdelali kakovostno žico. To povzroča zamudo na času in se odraža tudi na proizvodnji.

Obratovodja žičarne inž. Komelj je delovni skupini Tramte na sestanku 4. junija posredoval poročilo o doseženih rezultatih v prvem četrtletju. Kljub nekaterim težavam so bili s proizvodnjo zadovoljni tako v Železarni kot v žičarni. Ob koncu sestanka so bili informirani še o pripravah na volitve samoupravnih organov.

ELEKTRODNI OBRAT — 2. in 4. junija so se sestale delovne skupine Maček, pri proizvodnji pol izdelkov, Praprotnik — proizvodnja varilnega praška, ter Lipovšček in Kosmač. Iz poročila obratovodja inž. Mlakarja na sestanku delovne skupine Maček je bilo razvidno, da so bili z rezultati VP žice pri oplasčenih elektrodah zadovoljni. Pomagali so si z delom ob prostih sobotah. V maju je bil plan presečen za 3,3 % ker je bila zagotovljena zadostna količina surovin in elektrodne žice. Pripombo so imeli glede ocene delovnega mesta žerjavovodje.

Delovna skupina Praprotnik je razpravljala o proizvodni problematiki ter o dopustih. Predlagajo nabavo novih verig za žerjav oziroma žičnih vrvi.

Na sestanku delovne skupine Lipovšček so ugotovili, da so bili stroški izdelave nekoliko manjši zaradi boljšega vskladiščenja izdelkov. Omenjeno je bilo delo ob sobotah v poletnih mesecih. Sklenili so, da bodo obdržali sedanj program dela. Vedno večje je pomanjkanje ženske delovne sile. Ženske pogosto zaradi varstva otrok menjajo dni ne v takem obsegu, da že motijo programsko delo na izmenah. Zamenjavo dni naj bi dovolili samo na osnovi medsebojne menjave in dogovorom z delovodjem.

Delovna skupina Kosmač pri proizvodnji polizdelkov se ne strinja z odgovorom oddelka za organizacijo dela glede vrednotenja dela žerjavovodje. Menijo, da so v tem primeru odgovornost, spretost ter duševna obremenitev in vpliv okolja prerezultate, v kolikor tega delovnega mesta ne bi malo ocenjeni. Analitik naj pojasni, kako je dobil ponovno ocenjevali.

TOZD VZDRŽEVANJE, ENERGIJA IN TRANSPORT

ELEKTROENERGIJA — Delovna skupina Zalo-kar je imela sestanek 8. junija. Seznanjena je bila z vsebino zakona o medsebojnih odnosih v združenem delu od 19. aprila letos. Ker so bili člani delovne skupine v času, ko je bil sklican kandidacijski zbor na delovnih mestih, so bili naknadno obveščeni o poteku priprav na volitve samoupravnih organov. Informirani so bili o izvedbi izleta železarjev na Stol.

RTA-TMK — Sestanek delovne skupine Logar je bil 31. maja. Ob pregledu stroškov oddelka TMK v prvem tromesečju so se dogovorili, da kljub manjšim stroškom, let- zmanjšajo na minimum. V maju so vsa dela opravili po predvidenem načrtu, člani delovne skupine pa so bili seznanjeni tudi s kandidati, ki naj bi preieli stimulacijski dodatek.

S sej sindikalnih odborov

● obrambna vzgoja ● obrambna vzgoja ●

ELEKTRODNI OBRAT

Četrta seja sindikalnega odbora je bila v petek, 1. junija. Sindikalni odbor se je v celoti strinjal s predlaganimi kandidati za člane samoupravnih organov. Ob upoštevanju želje večine članov kolektiva, so se dogovorili za organizacijo dvodnevne izleta v Malinsko na otok Krk. Cena za izlet je 195 dinarjev, kjer je vračunan prevoz z avtobusom in trajektom v obe smeri, celodnevni penzion plus kosilo in kopanje v bazenu. Izlet bodo organizirali 23. in 24. junija prek podjetja Viator Jesenice.

HVZ

Na šesti redni seji sindikalnega odbora, ki je bila v sredo 30. maja, so razpravljali o pripravah na volitve samoupravnih organov ter o kandidatih za člane samoupravnih organov.

PIV

V ponedeljek, 4. junija so na plinski in vodni energiji organizirali zbor delovne enote. Navzočih je bilo petindeset članov kolektiva. Najprej je tov. Mrak prisotnim posredoval pregled zvišanja in znižanja stroškov v prvem četrtletju. K poročilu je imel pripombo tov. Drol in meni, da bi morali biti podatki o stroških prirejeni tako, da bi imeli delavci pregled kako znižanje in zvišanje stroškov

vpliva na dohodek obrata. Sodelavec Inglič je še dodal, da bi morali obrazložiti vsa odstopanja, da bi jih lahko analizirali. Tov. Mrak je nato posredoval še dodaten opis vzrokov zvišanja in znižanja stroškov, in je na vprašanje sodelavca Perka odgovoril, da sredstva namenjena za nadure črpajo iz posebnih skladov.

V drugi točki dnevnega reda so prisotni glasovali o kandidatih listi, ki ni bila sprejeta s pripombo, da je številčna udeležba članov kolektiva energije v primerjavi z drugimi obrati manjša in

bi po njihovem mnenju moral glas članov kolektiva energije veljati toliko kot glasovi iz vzdrževanja in transporta. S kandidati za člane odborov ter delegacijo TOZD za delavski svet Železarne so se strinjali. V zadnji točki dnevnega reda so bili seznanjeni še s finančnim poslovanjem sindikalnega odbora. Posredovani so bili še podatki o ceni izleta v Pulj. Podatki bodo na voljo tudi delovnim skupinam, ki bodo na sestankih podrobneje razpravljali o ceni izleta.

Tretja seja sindikata TOZD valjarne

(Nadalj. s 4. str.)

Delo članov sindikalnega odbora naj se izraža tudi v tem, da preverijo izvajanje posameznih sklepov še posebej pri pomembnih odločitvah.

Kvalificirana delovna mesta v obratu morajo biti zasedena na osnovi razpisa, pri izbiri kandidatov pa naj sodelujejo tudi člani sindikalnega odbora v obratu.

Menijo, da so člani v posameznih obratih premalo informirani o delu in izpolnjevanju sklepov na sejih samoupravnih organov ter njihovih komisij. Zato predlagajo da je treba pomembne

zadeve posredovati kolektivu prek oglasnih desk. Sindikalnim odborom priporočajo naj sklicujejo članske sestanke na katerih bodo prisotni tudi člani samoupravnih organov, da bi lahko posredovali sklepe ter ostale informacije članom sindikata. Tov. Zupan je k poročilu komisije dodal še to, da bi samoupravni organi TOZD preverili če se dopusti planirajo kot je bilo predvidevano, da bi se v poletnih mesecih izognili težavam.

Ob koncu seje je bilo postavljeno vprašanje kako delujejo ostali člani odbora in predsedniki komisij. Kljub temu, da so predsedniki komisij prejeli ustrezna pojasnila, se je sestala samo komisija za organizacijo in kadre. Predsedniku odbora osnovne organizacije TOZD valjarne so naročili, da naj opozori predsednike ostalih komisij, da čimprej pripravijo program dela. Na seji so bile omenjene tudi velike razlike pri odmeri odpravnine ob upokojitvah. Pristojna komisija naj ustrezno problematiko predloži odboru v razpravo. Ob koncu seje je predsednik Hostnik posredoval še priporočilo naj bi v okviru TOZD imenovali posebni odbor, ki bi urejal zadeve borcev NOV. Predlagano je bilo, naj bi to vprašanje obravnavala komisija za kadre skupaj z ustrezno komisijo pri Zvezi komunistov, medtem ko naj bi predsedniki sindikalnih odborov posredovali na osnovi dogovorov kandidate.

Renko Jože, Puc Stane in Kodrič Drago, električarji VEN jeklarne na popravilu sekundarnih kablov

**Dopisujte
v Železarja**

Posledice in učinki jedrske eksplozije v zraku 2.

Beta delci imajo večjo prodornost kot alfa delci. Beta delci povzročajo močne opekline, ki se nerade celijo.

Gama sevanje je izredno prodorno. Razpolovna debelina svinca za gama sevanje znaša 1 cm, to pomeni, da proдре snop gama delcev skozi 1 cm svinca, pri tem se zmanjša jakost za eno polovico prvotne vrednosti. Doza 600 rentgenov pomeni gotovo smrt. Če bi bilo med virom sevanja in obsevanim človekom 40 cm betona ali 2 m snega — 4 razpolovne debeline — bi ta človek prejel 16-krat manjšo dozo sevanja. Od te doze bi prejel komaj opazne poškodbe.

KAKO ZMANJSATI VPLIV SEVANJA

Človek, ki pozna vsa dogajanja ob eksploziji lahko zmanjša vpliv sevanja. Med padanjem radioaktivnega prahu ne sme priti v nobenem primeru ta v dotik z golo kožo človeka. Radioaktivni prah ne sme niti z vdihavanjem, niti z vodo ali hrano priti v notranjost organizma. Pred alfa in beta sevanjem ščitijo človeka že tanke plasti materiala. Pred gama sevanji pa se mora zaščititi z debelimi plastmi materiala. Za osebno zaščito naj vsak koristi najnujnejšo opremo, to je zaščitna maska, polivinilasto ogrinjalo in gumijaste škornje, nekaj metrov polivinilaste folije.

SKUPNI UČINKI JEDRSKE EKSPLOZIJE

Človek, ki je v trenutku eksplozije 20-kilotonske bombe popolnoma nezavarovan in oddaljen od ničelne točke manj kot 3 km, lahko posledice eksplozije učinkujejo nanj takole:

- udarni val eksplozije ga poškoduje s tem, da ga vrže ali pa, da mu vakuum, ki nastopi po udarnem valu poškoduje dihalne organe. Tudi počen bobnič ne bi bil nobena izjema,
 - ob udarnem valu se rušijo stavbe. To rušenje lahko človeka poškoduje ali zasuje,
 - toplotno sevanje človeka opeče, ali oslepi zaradi močne svetlobe,
 - vsled toplotnega sevanja se lahko gorljive stavbe vnamejo. Stavbe se porušijo, človek zasut v goreči stavbi se zaduši,
 - nevtronsko sevanje človeka aktivira in s tem postane sam radioaktiven, toda le, če je bil zadosti blizu središča eksplozije,
 - vsled radioaktivnega sevanja dobi človek večje ali manjše doze, odvisno od oddaljenosti eksplozije,
 - radioaktivni prah, ki pade na kožo povzroči težke opekline in zastrupitve,
 - radioaktivni prah inhaliran v pljuča povzroči notranje sevanje in splošno zastrupitev organizma.
- Človek, ki je v trenutku eksplozije oddaljen 3–5 km od središča eksplozije, pa dobi naslednje poškodbe:
- lažje opekline, podobne opeklinam pri sončenju
 - lažje poškodbe od steklenih drobcev ali padanja dimnikov

SKUPNI UČINKI NEKAJ UR PO EKSPLOZIJI

Radioaktivni oblak odnaša veter naprej, torej se nevarnost pomika v smeri vetra. V tem času predstavlja za človeka nevarnost predvsem množica delcev, ki bi prišli v dotik z njegovo kožo ter množica delcev, ki bi se vsedli na hrano ali v vodo.

Kako ukrepati? V primeru tovrstne eksplozije bomo morali narediti vse možne zaščitne in reševalne ukrepe, torej tudi pred radioaktivnimi padavinami. Zaščita pred temi je še posebej pomembna ob prizemskih eksplozijah. Pri tem takoj pomislimo na evakuacijo prebivalstva. Kako bi to izgledalo?

V najbližji okolici ničelne točke — bo radioaktivnost tako močna, da v ta sektor celo nekaj dni po eksploziji ne, bo mogla nobena reševalna ekipa. Preživeli na tem območju si bodo morali pomagati in se evakuirati sami. Pot evakuacije in čas, kdaj naj bi se evakuacija začela bosta odločilnega pomena za usodo teh ljudi. Preživeli ljudje bodo morali ostati v zakloniščih in počakati, da zaradi radioaktivnega razpada stopnja sevanja pade na mejo, ki bo dovoljevala umik z ogroženega terena.

Morda bo njihovo življenje odvisno od tega, kako bodo za to potovanje oblečeni. Plastično ogrinjalo (polivinil) in gumijasti škornji, zasilna zaščitna maska bodo preprečili, da radioaktivni delci ne bodo prišli v dotik z njihovo kožo in dihalnimi organi.

Staro vojaško pravilo »ne diži prašinu« pride v tem primeru še do posebne veljave. Niti s hojo, niti s transportnimi sredstvi ne bodo smeli pri tej evakuaciji dvigati prahu. Ta evakuacija bo zelo kratka. Da pridemo iz ogroženega terena bo treba prehoditi samo nekaj kilometrov.

● obrambna vzgoja ● obrambna vzgoja ●

Jože Vidic

Usoda partizanov iz prvega partizanskega taborišča na Mirci

Odlomek iz knjige Jožeta Vidica, Zločin pri Lenartu, ki je dobila letošnjo Kajuhovo nagrado. Pripoveduje Mirko Frankič-Tilen (na sliki)

11

Že maja 1941 sva se z Borisom Kidričem dogovorila, da bom šel na Štajersko in Gorenjsko utrditi zveze med vodilnimi funkcionarji krščanskih socialistov in komunistov. Potovanje je bilo v znamenju splošne akcije, da bi širom po Sloveniji razpredli mrežo osvobodilne fronte. Po zamisli vodstva OF naj bi najprej organizirali pokrajinske odbore OF, leti pa bi organizirali mestne, krajevne in terenske organizacije.

Zaradi ustanavljanja pokrajinskega odbora OF za Štajersko sem maja 1941 odpotoval v Celje in Maribor. Že 30. maja 1941 je bil v Kojzici nad Rimiškimi Toplicami ustanovljen pokrajinski odbor OF za Štajersko.

Po vrnitvi s Štajerske sem z enako nalogo odpotoval na Gorenjsko. Na poti za Jesenice sem se zadržal na pogovorih v zvezi z ustanovitvijo OF v Medvodah, Skofji Loki in Kranju.

Na Jesenicah sem se mudil nekaj dni. Obiskal sem Jožeta Savlija, Mirka Frankiča in Alojza Pukšiča ter jim razložil program OF in direktive

za organizacijo OF. Pretresli smo okupacijske razmere ter analizirali možnosti organiziranega odpora proti okupatorju. Poudaril sem, da je potrebna čim širša politična mobilizacija delavcev na Jesenicah in sploh na Gorenjskem. Zaradi varnosti smo menjali kraje pogovorov. Tako smo se sestali v stanovanju Alojza Pukšiča na Jesenicah, v stanovanju pri Savliju in na Koroški Beli. Savlija so že tedaj zasledovali okupatorjevi vohuni. Zato sem imel z njim daljši sestanek pri cerkvi sv. Marka v Vrbi. Kot turista sva sedela poleg cerkvice in analizirala naloge v zvezi z organizacijo OF na Jesenicah in s pripravami za oboroženo vstajo. Naročil sem mu, da se mora čimprej povezati z jeseniško partijsko organizacijo in z vsemi, ki so pripravljeni na boj proti fašizmu. Savlija sem opozoril na tajnost dela pri OF in mu svetoval, naj se principov konspiracije uči pri komunistih, ki so imeli z ilegalnim delom bogate izkušnje. Osebnost se nisem uspel pogovoriti z vodilnimi jeseniškimi komunisti, ker ni bilo časa in potrebnih zvez,

zato sem to nalogo prepustil Savliju, Pukšiču in Frankiču.

S tem v zvezi so zanimivi spomini jeseniškega prvoboroda Ivana Vovka-Zivana. Jože Gregorčič, ki je vodil vojno-revolucionarni komite za jeseniško okrožje, je pred vojno deset let stanoval v hiši Ivana Vovka, zato sta se dobro poznala. Maja 1941 je Gregorčič poklical Ivana Vovka in Matijo Verdника-Tomaža na zvezo ter jima naročil, naj za delo pri organiziranju osvobodilne fronte na Jesenicah pridobita Jožeta Savlija, voditelja jeseniških krščanskih socialistov, in Alojza Božiča, uglednega predstavnika Sokola (Božič še živi na Jesenicah). To dokazuje, da so na Jesenicah že prve dni po okupaciji komunisti, krščanski socialisti in Sokoli pokazali ustvarjalno vnemo, ki je že v prvem letu dosegla precej uspehov. Obenem je to potrditev, da ustanovitev OF ni pomenila samo združitve vodstva strank in skupin, ampak tudi združitve na terenu na podlagi programa ustanovnega sestanka OF.

Po odhodu Staneta Kovača v Ljubljano sta Mirko

Frankič in Jože Savli začela prve dni junija organizirati odbore OF na Jesenicah. Po starem sistemu dela sta organizirala trojke in jih imenovala pododbori OF. Tako sta organizirala skupino članov OF v Javornškem Rovtu, ki jo je vodil pokojni Jože Noč, po domače Encelj. Na Koroški Beli je bil za organizacijo OF odgovoren Janez Bizjak, v Jeseniških Rovtuh pa Jerca Kunčič. Na Hrušici so bili ustanovitelji OF Ivan Krivec, Slavko Črnologar in Vinko Zalokar. Ivan Krivec je bil pozneje sekretar odbora OF in sekretar komiteja KPS za zgornjesavsko dolino. Padel je 9. marca 1944 v Kranjski gori. Slavko Črnologar je bil 27. julija 1942 ustreljen kot talec na Belem polju pri Hrušici. Vinko Zalokar živi v Žirovnici.

V Borovljah na Javorniku je bil med prvimi zaupniki OF Anton Mohorič, ki je bil 4. septembra ustreljen kot talec v Lescah.

O sodelovanju krščanskih socialistov in komunistov pravi Frankič naslednje:

»Z voditelji komunistične stranke na Jesenicah sem začel sodelovati že 1937. leta. Z Viktorjem Kejžarjem, poznejšim sekretarjem komiteja KPS za jeseniško okrožje, sva se spoznala na delu v železarni. Bila sva delavska zaupnika. Tudi Gregorčiča sem spoznal že pred vojno. Politično sva začela sodelovati junija 1941. Najprej sva se sodelovala s pokojnim bratom Viktorjem in Poldetom Stražišarjem ter Stanetom Bokalom. Od maja 1941 sem živel napol ilegalno. Domov sem hodil samo še spat. Zbiral sem orožje in denar za izgnance. Z Jožetom Savlijem in Ivanom Kavčičem smo junija 1941 ustanovili prvi mestni odbor

OF na Jesenicah, ki ga je vodil Jože Savli.«

Prvi Jeseničan, ki je sploh zvedel za ustanovitev osvobodilne fronte, je bil nekdanji komunistični župan Koroške Bele Vencelj Perko. Obiskal sem ga na njegovem stanovanju v Ljubljani in ga zaprosil, naj obudi spomine na tiste dni, ko se je rodila osvobodilna fronta:

»Prek ilegalne zveze centralnega komiteja komunistične partije Slovenije sem dobil navodilo, naj takoj pridem v Ljubljano. Rečeno mi je bilo, naj se oglašim pri neki ženski, šivilji, v Studentski ulici. Žal sem pozabil ime te ženske, zdi se mi pa, da še živi in jo bom skušal poiskati. Obvestila me je, da me bo eden od članov CK KPS čakal v Tivoliju pri bivšem Jakopičevem paviljonu. Na tej javki sva se dobila z Borisom Kidričem, ki mi je povedal, da so pred nekaj dnevi ustanovili osvobodilno fronto, kdo jo sestavlja, njen cilj in kaj je s tem v zvezi naloga komunistov. Razložil mi je, kako naj na Jesenicah organiziramo odbore osvobodilne fronte. S Kidričem sva o tem govorila okrog 1. maja 1941.

Vencelj Perko

Ko se vrce, senklal govornih čl Sestane je bil jem stanovanju ku v stanju ul 10.

Sestane so s munisti brata tor S. Šar, čič, Fr. Potc ne O. Id, N. Tone, ar, V. Karel, želj, in Al. Piber. Oswald, ki je obsojen na sm vsi pa kot fi in pripraniki p ske.

Na sestanku o pogoru z čem inalogi naložba. Zr kdo o preds mezniskupir primer, da f bora o za J.

Za govor social so Skleno je vo m. im Stanot. ka. D soglas z us in s m. im oc sta Janice. mogla resnič jih ima v na so dr. Stano Srbijo mene tem a. irali gunjs zapo Klj nasil na fr. na ne la do sleher slovekega.

»Šenkolli dožival slov ko glokega poroč kot viste osvobo skegoja n so simi svc

Tomaž Iskra

Kdo pravi, da je v Londonu megla

11

CERKEV, KJER JE POKOPAN SHAKESPEARE IN NJEGOVA DRUZINA

Sedaj stojimo pred vrvcio, ki nas loči od visokega oltarja, kjer je ena izmed plošč z vklesanim imenom Williama Shakespeara. Na tej plošči so vklesane tudi njegove nagrobne vrstice z namenom, da bi si zagotovil nedotakljivost njegove grobnice: »Blagor tistemu, ki pusti v miru njegov nagrobnik, preklet naj bo, kdor bi premaknil njegove kosti.«

To je Holy Trinity cerkev v Stratfordu, zanjo pa so značilna obarvana stekla na oknih, ki prikazujejo zgodovino in življenje Kristusa in še drugih svetnikov.

Cerkev je potrebna restavriranja (obnove), za kar potrebujejo 10.000 funtov in zato vsak prispevek, ki ga darujejo obiskovalci pride prav. Zares bi bilo škoda, da bi ta edinstven kulturno-zgodovinski spomenik izgubljal svojo vrednost, saj je navsezadnje v njem grobnica Williama Shakespeara in nekaterih članov njegove družine. Tisti, ki daruje 10 funtov, ali se obveže dajati 7 let po 1 funt, postane prijatelj Holy Trinity Church, je vpisan v tamkajšnji seznam in prejme spominski znak v zahvalo.

NEKATERI S(M)O ZA VROČE

Zadnji večer v Londonu je. Medtem, so sem v našem hotelskem baru buljil v ne-

kaj vrst whiskyja, sem z zadovoljstvom opazil, da isto tudi počenja neka naša sopotnica.

Predlagal sem, da bi poizkusila Old Scotch Whisky in ko sva bila že dobre volje, sva se odločila še za bližnjo bavarsko pivnico, ki je bila takoj za vogalom. Sicer so pa tam v ulici Queensway same imenitne restavracije: japonska, kitajska, indijska, italijanska, nemška itd.

V tisti nemški restavraciji je bil precej časa mir. Potem so se vsuli mladostniki in mladostnice. Bilo jih je kakšnih petnajst, šestnajst. Posedli so se za najdaljšo mizo in potem tralala. V ritmu hitov so opletali z rokami in nogami (in še s čim,

mislim predvsem na mladostnice) pa spet iz grl je, je, je.

Ce se kdo v Angliji več ne drži tradicije, je to prav gotovo mladine, čemu neki naj bi bili tako hladnokrvni kot njihovi očetje, sicer pa kdor poje, slabo ne misli, pravijo.

S sopotnico sva zvrnila še nekaj vrčkov piva in ko nama je že začelo šumeti od tistega naraščajočega traliranja, sva sklenila pobegniti iz razposajene družbe. Toda težava je bila v tem; da naju niso pustili nikamor. Neka mladostnica me je nersramno vlekla za kravato, druga mi je poljubljala roko, podobno so počeli fantalini z mojo sopotnico. Kaj sem hotel drugega kot spoštovano »happy-party« opozoriti, da je moja »Lady« stršansko utrujena in je skrajni čas, da se že enkrat pobe-
reva.

RAVNO, KO SE MALO PRIVADIŠ, MORAS ODITI

Nedelja dopoldne je in vozimo se mimo Hyde Parka na letališče Gatwick. Tam v Corneru H. P. se že zbirajo govorniki. To je edini javni

kraj na svetu, kjer lahko poveš vse kar ti leži na duši in jeziku, le čez kraljico nikar ne udrihaj. Sicer pa to niti ni neumno, kajti to je ventil

za lj. sa nekje moraj Ko edim zdi, e je trenu k leg

Z letošnjega srečanja pionirskih odred na

Ko se vrnil na Jesenice, sem sklical sestanek odovorne članov partije. Iščane je bil ponoči v mojem stanovanju na Javorniku v sosednji ulici Dobravska 0.

Sestanku so se udeležili komunisti brata Polde in Viktor Stritar, Jože Gregor, Frate Potočnik, inž. Stane Oswald, Marija Zumer, Ione Tolar, Viktor Kežar, Karel Pečelj, Edo Giorgioni in Albino Pibernik. Razen inž. Oswalda, ki je bil po vojni obsojen na smrt, in mene, so vsi padli kot funkcionarji OF in pripadniki partizanske vojske.

Na sestanku sem poročal o pogovoru z Borisom Kidričem in malogah, ki so nam naloženi. Zmenili smo se, kdo od predstavnikov posameznih skupin bi bil najbolj primeren, da postane član odbora OF za Jesenice.

Za pogovor s krščanskimi socialisti so določili mene. Sklenjeno je bilo, naj zadevo uridim prek dr. Aleša Stanovnika. Dr. Stanovnik je soglašal z ustanovitvijo OF in s prvim odborom OF mesta Jesenice. Vendar nisva mogla presničiti nalog, ki sva jih imela v načrtu. Maja 1941 so dr. Stanovnika izgnali v Srbijo, mene so kmalu zatem aretirali in odgnali v begunski zapore.

Kljunasilju je osvobodila fronta nezadržno prodirala do slehernega poštenega slovenskega človeka.

»Še nikoli v zgodovini ni doživljal slovenski narod tako globokega borbenega preporenja kot dandanes. Aktivisti osvobodilnega slovenskega boja navdaja ponos, da so sinovi svojega naroda,« je

Julija 1941 zapisal Boris Kidrič v Slovenskem poročevalcu.

PRVE ARETACIJE ČLANOV OSVOBODILNE FRONTE

Že maja 1941 je nemški okupator začel z aretacijami domačinov na Jesenicah in v zgornji savski dolini. Najprej so »očistili« inteligenco: učitelje, profesorje, duhovnike in druge javne delavce ter predstavnike naprednih strank. Zatem so se lotili Ciganov. Junija, tik pred napadom Nemčije na Sovjetsko zvezo, se je začel lov na komuniste. Julija je odpeljal prvi vlak izgnance v Srbijo.

Opozoriti moram, da majske aretacije niso bile v zvezi z osvobodilno fronto. Nemci so z lovom na učitelje in druge javne delavce ter komuniste želeli »odsekati narodu glavo«, da bi ga enkrat za vselej pokorili višji rasi.

Prve aretacije, pri katerih so Nemci kot vzrok navajali sodelovanje z OF, so bile šele Julija in so se začele iz naslednjega razloga:

Jože Šavli je stanoval v hiši Franca Hafnerja na Jesenicah. Doma je imel spisek članov osvobodilne fronte. Spisek je vseboval tele podatke: ime in priimek člana OF; poleg imena je bilo s pikami označeno, če ima kdo kako orožje. Tri pike poleg imena so pomenile, da ima doma puško, pištolo in strelivo. Dve piki sta pomenili, da ima samo puško in strelivo. Ena pika je označevala, da ima pištolo. Če poleg imena ni bilo pik, je pomenilo, da nima orožja.

za ljudi, saj se navsezadnje nekje morajo »skašljati«.

Ko sedim v letalu se mi zdi, da je bilo vse skupaj trenutek lepega in nepozab-

nega začudenja, ki bi ga hotel še enkrat doživeti. Ravno ko se malo privadiš, moraš oditi, vsake vožnje je enkrat konec. (Konec)

Voda je res kot krop.

»Asa,« zapeče gospoda, ko se je dotakne. »Saj je kot vrelo olje,« divje pogleda Žefa.

Ko bi le bilo, si misli Žef in na misel mu prihaja privoščljivo zlobna podoba: gospod v vrelem olju, cvre se in peče kakor debela pitana gos.

»Gos?« pomisli in že mu ni več do nasmeha, ki ga je prikril na ustnicah. Primerjava gospoda z zapečeno gosjo spominja Žefa na lepo rumeno zapečeno pečenko, zanj nedosegljivo kakor nebesa, gospodar pa jo ima skoro sleherni dan na mizi.

Žefu se cedijo sline, gospod pa postaja nestrpen. »Dotočji že vendar hladne vode!«

Žef se zdrzne, potem pa odpre pipo.

»Dovolj, dovolj!« ga ustavi gospod in drži svojo debelo dlan v vodi, ki dobiva rahel sinjkastj nadih.

»Saj bo šlo čez, ko se bo spravil v banjo.«

Žefa skrbi, ker bo vsa kopalnica posvinjana kakor vselej, kadar se kopa gospod.

»Lahko bi poznal mero debeluh. Saj je samo njega za celo banjo. Tako pa bo šlo pol banje čez.«

Žef na tistem preklinja gospoda, gospodov vamp in gospodovo debelo rit.

Ko bi gospod ne terjal vselej polne kadi, bi je Žef ne natočil skoro do vrha.

»Gospodski ljudje res nikjer ne poznajo meje. Samo terjajo in še in še in še. Preveč jim ni nikoli preveč, četudi se jim potem vsa izliva čez rob.«

Tako modrovanje se vsiljuje Žefu ob misli na vodo, ki se bo razlila preko kopalne kadi, ko se bo vanjo skobacal gospod.

In tudi z njihovim bogastvom ni drugače! Niso kakor ljudje, ki živijo iz rok v usta, marveč grabijo, grabijo imetje in denar, več, kakor ga za vse življenje potrebujejo.

TIGROVEC ŽEF

MIHA KLINAR

Tudi tedaj, ko ga poseduje za deset ali še več življenj, se jim zdi bogastvo premajhno in bi ga radi za sto življenj.

»Zares čudno je to naše življenje. Čudno in krivično: večini ljudi ne daje niti toliko, da bi se sili prebili do svojega konca, nekaterim pa postilja z bogastvom, ki bi človeku zadoščalo, da bi živel z njim brez težkega dela sit in v izobilju ne samo sto let, marveč tisoč ali celo več...«

Morda bi Žef še razmišljal o tem, ko bi mu gospod ne ukazal, naj počaka pred kopalnico, da ga bo, potem ko ga bo poklical, odrgnil po hrbtu, ker se sam ne more.

»Ne, kaj takega pa še ne!«

Žefu se upira, da bi kopal nagega debeluha, vendar molči, čeprav se mu gospod studi kakor krstača že od dne, ko ga mora masirati.

»Svinja,« zamrmra, ko posluša, kako pljuska voda čez rob, ko se gospod kobaca v kopalno kad. »Preklete, pa bo delo več!«

S krpo bo moral loviti vodo po kopalnici in jo bogve kolikokrat ožeti, dokler ne bo lončeni pod tak, da ga bo lahko obrisal in se bo potem posušil sam. Zato z besom v srcu posluša gospodovo čofotanje in prhanje, dokler se gospod ne oglasi, naj pride in ga odrgne po hrbtu.

Žef le s težavo skriva gnus, ko se gospod obrne v kadi in se postavi v psa.

»Drgni! Močno drgni!« ga gopod priganja.

In Žef ga drgne, kakor je davi že drgnil Kuna. Le s to razliko, da se mu Kuno ni studil. Gospod pa se mu studi. Njegov hrbet je kakor sluzast. Žef bi raje čedil blatnega prašiča, kakor kopal gospoda, ki čudno dolgo vztraja v vodi, čeprav je dan jesensko mrzel in se bo prav gotovo prehladil, če se bo sta z Matijo odpeljala in odpravila kam daleč na pot.

»V kočiji ga bo premrazilo, pa četudi se bo zavil do vratu v tople in mehke koce.«

A kaj Žefu to mar!

»Naj si nakoplje pljučnico, če hoče. Ja, kaj mi mar...«

Naposled se gospod vendarle skobaca v vodo in se ogrne v flanelasto brisačo, veliko kakor rjuha. Žef pa ga mora otirati in brisati, kakor je brisal Kuna, dokler ni bil popolnoma suh.

»Morda bo zdaj tlake konec?«

Tako upa Žef in čaka, da se bo gospod naposled vendarle odkapljaj iz kopalnice.

Toda gospod se ogleduje, dolgo ogleduje v zrcalu očitno zaskrbljen.

»Jezus, saj sem neobrit,« se zgrozi, ker njegova brada ni popolnoma gladka. Včeraj se ni obril.

Brije se gospod sam ali pa v mestu pri brivcu.

Zato se Žef oddahne in se loti čiščenja kopalne kadi, ko pa gospod zapusti kopalnico, še tal.

To je mučno delo kakor vselej, kadar mora pospravljati kopalnico za gospodom.

Čez uro je gospod naredil, le nadišavil se je bolj kakor navadno. Žef mu pomaga obleči sukno.

Ko Žef pogleda na uro, je ura že enajst.

»Enajst? Enajst?«

Nekaj bi moral storiti ob enajstih?

Ne more se spomniti kaj.

Pa tudi gospod ga zasipa s svojimi naročili, ki jih je Žef davi že slišal. Kako naj bi se potem spomnil, kam bi moral ob enajstih.

»Da bo vse nared! Kakor v škatljici!« mu že v tretje ali četrto naroča gospod.

Seveda. Vse bo opravil, zagotavlja Žef, saj dobro ve, kaj ga čaka, če ne bo izpolnil gospodovih ukazov.

Pa tudi kočijaž Matija mu ukazuje in mu moli listek za hrano v zavetišču sv. Jožefa.

»Kanglico vzemi in mi prinesi! Ko se vrnem, bom pogrel.«

Kočijaž Matija mora tešče na pot.

In najbrž se bo tešče tudi vrnil.

»Preklete življenje,« razmišlja Žef.

Če bo moral živeti življenje, kakršno živi Matija, je bolje, da postane berač ali potepuh.

Šele ko odhaja opoldan v zavetišče sv. Jožefa, se Žef spomni, da bi moral ob enajstih na demonstracijo.

»Zamudil sem. Zamudil...«

Toda tudi ko bi šel, bi našel samo majhno gručo, ki so jo policaji in žandarji hitro razgnali.

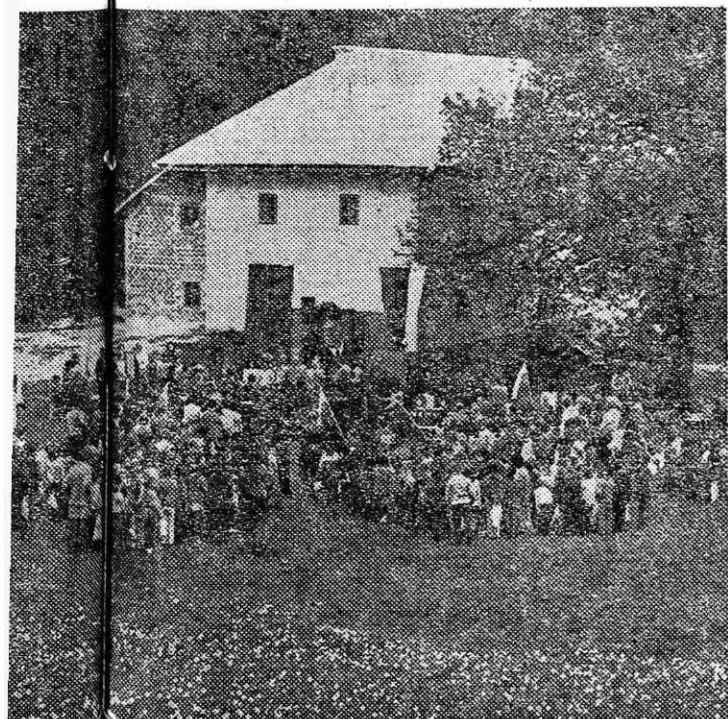
»Nobenega poguma ni več v ljudeh,« sliši nekoga v vrsti, ki čaka na hrano...

DELAVEC GORICNIK je mrk. Takega Žef še ni videl. Še pred šitom se je obrnel ob Zadavca in ga pikro vprašal, v kateri štariji je včeraj demonstriral s svojimi »sociji«, delavca Pezdarnika, ki je bil, preden so začeli delati, precej glasen in vpil, če so včeraj rdeči zamenjali pesem »Bratje, podajmo si roke, bratje, prezirajmo smrt!« z »Bratje, pokažimo pete!«, pa je samo prezirljivo pogledal. Tudi Žefu ni odzdravil, čeprav ga je kakor sleherni jutro spoštljivo pozdravil, tako, kakor se spodobi, da pozdraviš človeka, ki te nesebično privaja k delu in te vzpodbuja s pohvalami.

»Tudi name mora biti hud,« čuti Žef, saj mu Goričnik ne privoščji niti besedice, marveč ga pri delu prepušča lastni presoji, ali dela prav ali ne. »Za mevrzo me ima, za figarja, kakor vse, ki so stisnili rep med noge in niso šli demonstrirati proti draginji in brezposelnosti...«

Žef se na vso to stvar, pred katero so ljudje izgubili sleherni pogum, komaj kaj razume. Vse samo toliko, kolikor so o tem govorili v soboto med opoldanskim odmorom, ko jih je Goričnik vabil, naj bi šli demonstrirati iz solidarnosti do brezposelnih, in to, kar je slišal včeraj od tistega brezposelnega, ki je v zavetišču sv. Jožefa tožil, da ni nobenega poguma več v ljudeh in da bi policija ne mogla tako zlahka razgnati demonstrantov in jim preprečiti potj do magistrata, ko bi se udeležili vsj brezposelnih, a še bolj vsi delavci, ki so zaposleni po ljubljanskih in okoliških tovarnah in tovarnicah.

— Toda teh (je govoril neznanec). Prav teh je bilo najmanj.

ih odred na Pristavi

JESENIŠKE NOVICE

V sredo, 13. junija, je bil na Jesenicah na obisku sekretar medobčinskega sveta ZK za Gorenjsko Martin Košir. Dopolodne se je pogovarjal s predstavniki družbenopolitičnih organizacij naše občine. Govorili so o aktualnih vprašanjih, o tem kako v občini izpolnjujemo ustavna dopolnila glede na možnost ustanavljanja temeljnih organizacij združenega dela, o tem kako naj bi organizirali javno razpravo o družbenem dogovoru o kadrovske politiki in pa o novi ustavi. Govorili pa so tudi o tem, kako Socialistični zvezi kot nosilki vseh omenjenih nalog zagotoviti kadrovske in materialno pomoč. Zatem je sekretar obiskal podjetje Kovinar, popoldne pa se je sestal še s sekretariatom tovarniške konference ZK Železarne.

V ponedeljek je bila v Radovljici seja sveta gorenjskih občin. Za sejo je bil pripravljen obsežen srednjeročni program zdravstvenega varstva petih gorenjskih občin, razpravljali pa so tudi o razvojnem programu srednjega šolstva na Gorenjskem.

O takem programu se na Gorenjskem pogovarjamo že več kot leto dni, zavedamo se tudi nujnosti takega programa, vendar še vedno niso razčiščena nekatera nesoglasja. Tudi na ponedeljkovi seji so prišli na dan različni interesi posameznih občin. Zavod za šolstvo kot strokovno usposobljena organizacija je odklonil izdelavo takega programa, zato so se dogovorili, da naj bi program pripravila višja šola za organizacijo dela v Kranju.

Po enoletnem obdobju je potekel tudi mandat predsedniku sveta gorenjskih občin Francetu Zvanu. Za novega predsednika so izvolili podpredsednika skupščine Kranj Franca Šifkoviča. Ob tem so se zavzeli tudi za reorganizacijo sveta z željo, da bi ta v bodoče še bolje opravljala naloge.

Proračun občine Jesenice je po petih mesecih letošnjega

leta pod predvidevanji. Od predvidenih 24.774.000 dinarjev smo zbrali 8.820.129 dinarjev, kar je 35,60 % oziroma za 6,07 % pod planom.

Dohodki od davkov od osebnih dohodkov so nad predvidenimi kar za 6,76 %, precej pod predvidenim pa so dohodki od taks, kar za 13,59 %, zelo slabo pa se ste-kajo prispevki za uporabo mestnega zemljišča, saj smo jih zbrali le za 5,31 % od celoletnih dohodkov.

Ob tem lahko še zapišemo, da je letošnja petmesečna realizacija proračuna boljša od lanskega leta.

V posebnem odstotku od zbranih dohodkov se zbirajo dohodki za potrebe temeljne izobraževalne skupnosti. Realizacija teh sredstev je nekoliko boljša od proračuna. Od predvidenih 17.396.000 dinarjev smo zbrali 6.556.190 dinarjev, kar je 37,69 %, to pa je za 3,98 % pod predvidenim.

Ribiška družina Jesenice je v nedeljo proslavila dvajsetletnico obstoja in dela. Člani družine skupaj z gosti so se zbrali v Završnici, kjer je na slovesnosti najprej govoril predsednik Marjan Jelovčan. Govoril je o pomehu in delovanju družine. Poudaril je, da so ribiči imeli glede na hudourniške vode in pa industrijsko nečiste vode manj možnosti delovanja, kot bi ga lahko imeli. Zato je menil, da je treba s čiščenjem voda začeti ob izviru in postopno nadaljevati proti izlivu. Poleg tega je izrazil željo, da bi se med ribiče vključilo več občanov, izrekel željo za boljše sodelovanje z sorodnimi družinami in ribiško zvezo kakor tudi z skupščino občine, želja ribičev pa je tudi, da bi uredili večjo ribogojnico. O nekaterih tehničnih podatkih iz dela ribiške družine je nato govoril eden najstarejših članov, podpredsednik družine dr. Vinko Zalokar, ki je še posebej poudaril nujnost, da dobijo občani, organizirani v ribiških družinah, vode v upravljanje.

V ribiški družini Jesenice je bilo od obstoja do danes vključenih 142 članov, trenutno pa imajo 76 članov in 8 mladincev. Po slovesnosti so se ribiči pomerili v nekaterih specialnih disciplinah. V ulovu žive ribe v jezeru Završnica je bil najboljši Bogo Langus, v metu umetne muhe na daljavo Jože Filej, v metu obtežilnika pa Tomaž Zalokar.

V ponedeljek, 18. junija je predsednik Valentin Erjavšek sklical redno sejo ideološke komisije pri občinskem komiteju konference ZKS Jesenice. Na seji so dopolnili sestav komisije, ker so nekateri člani odšli na druga delovna mesta ali bili zamenjani zaradi bolezni. Člani komisije so na seji sprejeli tudi konkretne zadatke pri uresničevanju okvirnega programa dela komisije.

Največ časa so posvetili vprašanju podrobnega programa za ideološko delo v aktivih komunistov — kulturnih delavcev, prosvetnih delavcev in telesno vzgojnih delavcev oziroma organizatorjev. Na seji so osvojili okvirni program, ki ga bodo predložili v potrditev občinskemu komiteju, potem pa ga kot nalogo predložili vsem trem aktivom. Program vsebuje tako neposredno ideološko delo med komunisti omenjenih dejavnosti, kot naloge komunistov pri idejno političnem delovanju na širokem področju kjer delujejo (med prosvetnimi, kulturnimi in športnimi delavci).

Sodeč po programih in razpravi na seji, lahko tudi na tem področju pričakujemo, predvsem v razdobju javnih razprav o osnutku ustave SFRJ in izhodiščih za pravo stališče in sklepov X. kongresa ZKJ, bolj organizirano in sistematično delo, ki mora postati stalna in načrtna dejavnost vseh organizacij Zveze komunistov.

Novice iz radovljiske občine

Zaradi vedno pogostejše nesklepnosti sej obeh zborov občinske skupščine, je le-ta na zadnji seji sklenila, da bodo v bodoče o neopravičeni odsotnosti odbornikov obvestil volilce v KO SZDL.

Za novega občinskega sodnika za prekrške je občinska skupščina na zadnji seji imenovala Vojislava Stojilkoviča, dosedanjega finančnega inšpektorja pri občinski davčni upravi.

Na včerajšnji seji koordinacijskega odbora za obrambne priprave pri občinski konferenci SZDL, so razrešili dolžnosti predsednika odbora Janka Rozmana, ki je prevzel novo dolžnost na oddelku za narodno obrambo in izvolili novega predsednika generala Rudolfa Hribernika-Svaruna, ki zdaj živi na Bledu. Na seji so pregledali dosedanje delo na obrambni vzgoji prebivalstva in sprejeli obsežen program za tekoče leto.

Krajevna skupnost Radovljica je za starim mestnim obzidjem nasproti hotela Grajski dvor začela graditi tržnico. Teren na mestu porušene Trelčeve hiše so zravnali in posuli ter postavili leseno konstrukcijo. Občani, predvsem pa gospodinje so to akcijo krajevne skupnosti že dolgo pričakovali.

Turistično društvo Bled je tudi letos izdalo v nakladi 50.000 izvodov okusno in lepo opremljeno brošuro »Blejske turistične informacije«. Poleg vseh bistvenih podatkov o kraju in okolici, navodil in voznih redov, je v brošuri tudi celoten koledar letošnjih prireditev. Brošuro so tiskali v slovenskem in v petih tujih jezikih.

Informativno glasilo občinske konference Zveze mladine Radovljica, ki se imenuje Mladinec, je te dni uspešno prestalo svojo prvo obletnico. V zadnji številki uredništvo pojasnjuje, da bo brž, ko bodo dani pogoji, Mladinec namesto dvomesečnika izhajal kot mesečna publikacija.

V torek, 19. junija, je bila v prostorih Psihiatrične bolnišnice v Begunjah slovesnost ob 20-letnici obstoja te zdravstvene ustanove. O razvoju in delu zavoda je spregovoril primarij dr. Jurij Zalokar, nakar je sledil kulturni program, ki so ga z veliko prizadevnostjo pripravili sami bolniki in osebje bolnišnice. Istočasno so odprli tudi vsakoletno razstavo izdelkov zaposlitvene terapije bolnikov.

Akcija zbiranja sredstev za gradnjo spominskega doma v Kumrovcu dobro napreduje. V Verigi, Almiri, Elanu, Suknju in še v nekaterih kolektivih bodo delavci prispevali po 30 din. Zelo se je izkazala mladina v Lescah, ki je sama organizirala akcijo in zbrala že veliko denarja.

IV. zvezni pregled ekip prve pomoči Rdečega križa Jugoslavije, ki je bil prejšnjo soboto na Bledu z udeležbo 46 ekip z nad 300 člani iz vseh republik in obeh pokrajin, je izredno uspel. Veliko zaslug za izvedbo te velike prireditve imata tudi oddelki za narodno obrambo pri obč. skupščini in občinski odbor RK Radovljica, ki sta bila osnovna nosilca vseh organizacijskih priprav.

Osnovna organizacija sindikata zaposlenih v zasebni obrti, ki šteje zaenkrat 36 članov, je na ponedeljkovi seji obravnavala organizacijska vprašanja in sklenila, da bo organizirala predavanja iz tematike, ki zanimajo delavce pri zasebnikih, ter strokovni izlet z ogledom nekaterih obrtnih podjetij.

15. junija so na vseh šestih osemletkah v občini zaključili s poukom osmih razredov. V tem letu je v 14. osmih razredih obiskovalo pouk 387 učencev. Končno število absolventov osemletk bo znano šele po popravni izpitih.

V nedeljo, 17. 6., je prostovoljno gasilsko društvo Ljubno proslavilo 70-letnico svojega obstoja pod pokroviteljstvom tovarne ISKRA Otoče. Osrednja slovesnost je bila pred domom Partizan, kjer je bila tudi zabavna prireditev.

Na kegljišču Rikl na Bledu so v torek razglasili in nagradili najuspešnejše sindikalne kegljaške ekipe, ki so sodelovale v letošnjem sindikalnem prvenstvu v kegljanju. Med 88 ekipami, od teh je bilo 14 ženskih, so bili najuspešnejši člani sindikalne organizacije Elan Begunje.

Na občinskem sindikalnem brzopoteznem turnirju v Lescah je zmagala šahovska ekipa Psihiatrične bolnišnice Begunje pred Elanom in Verigo.

V Zg. Gorjah v Zaboštu sta praznovala zlato poroko zakonca Janez in Marija Černe. Oče Janez je znan izdelovalec lesenih grabelj in vil. Vsa družina je bila zaradi sodelovanja z NOB od nacistov izsejana v Nemčijo.

Pionirski folklorni skupini DPD Svoboda Javornik, sta se letos pridružila še pastir z majerico

Muzejsko — zgodovinski vestnik

18 — junij

Kako stare so pravzaprav Jesenice

17. nadaljevanje

V zadnjem nadaljevanju tega sestavka smo naredili nekakšno rekapitulacijo vseh izsledkov dokumentov in najdb, ki pričajo o kakršnikoli navzočnosti človeka v naši dolini še iz prazgodovine do nekako 11. stoletja, ko zasledimo že prve pisane dokumente, ki pričajo o naseljenosti prebivalstva v določenih naseljih — vaseh, ki še danes obstajajo v naši dolini.

Med drugim smo ugotavljali, da obstaja še največ dokazov o prebivalcih — staroselcih, ki so živeli pred prihodom Slovencev v teh krajih za ilirske Karne in kasneje keltske Tauriske. Navzočnost le-teh so ugotavljali tako splošni zgodovinarji kot zgodovinarji, ki so se bavili z razvojem železarstva na ožjem Gorenjskem. Njihovo navzočnost smo tudi argumentirali na podlagi raznih zemljepisnih imen, ki so prilagojena na slovenski jezik, in so še danes v rabi.

Da so Kelti v pozni železni ali latenski dobi prišli iz Cisalpinske Italije v vzhodne predele Alp, to je v takratno Ilirijo in Norik, je dokazano. Da pa so se naselili na visokem planinskem svetu, kar danes zgodovinarji tudi dokazujejo, je vsekakor vzrok v vihravih vojnih časih in so to storili predvsem zaradi obrambe pred vsiljivimi Rimljani, Cimbri, Narkomani, Drugič pa morda prav zaradi nahajališč železove rude, ki so jo že znali topiti in predelovati v uporabno železo.

Če upoštevamo ugotovitve podkrepjene z dokazi, ki jih je zbral inženir Stanko Dimnik, da so se Kelti naselili v bohinjskih planinah in zlasti na Komni, obstaja prav toliko možnosti, da so se naselili tudi preko Pokljuke in Mežaklje v pobočjih naših Karavank pri iskanju železove rude ali pa varnega življenjskega prostora.

Navedbe zgodovinarjev, ki so raziskovali železarstvo, češ, da so bili prvi železarji v naših krajih ilirski Karni so povsem točne. Nikakor pa ne moremo izključiti kasnejših Keltoz iz zgodovinskega procesa razvoja železarstva na Gorenjskem. Zakaj, spričo nekaj stoletij trajajoče njihove navzočnosti v teh predelih povsem mirno lahko trdimo, da so bili prav Kelti tisti, ki so ohranili tradicije železarstva do naselitve naših prednikov. V dokaz zato lahko navedemo izsledke in ugotovitve zgodovinarjev pri raziskavah antične topilnice na znanem Ajdovskem gradu v Bohinju. Švicarski geolog A. v. Morlot, ki je prišel v Bohinj, da bi preučeval geološko sestavo Julijskih Alp, je s pomočjo takratnega upravitelja Zoisovih železarn v Bohinjski Bistrici, Franca Sprunga ugotavljal, na podlagi najdenih predmetov na Ajdovskem gradu, tehnologijo pridobivanja železa v tistih časih. Sprung kot metalurški izvedenec je bil mnenja, da so na Ajdovskem gradu pridobivali železo po znanem katalonskem procesu, katerega so pred stoletji uporabljali še na Sardiniji in v južni Franciji. To je namreč proces pridobivanja železa iz rude brez stopnje surovega železa, temveč direktno kovno železo. Že ta ugotovitev nam pove, da so bili prav Kelti — sinovi sončne Galije, lahko edini, ki so ta proces načina pridobivanja železa prenesli iz rodne domovine (današnje Francije) v Bohinj. Ne moremo si namreč tolačiti ali pa iskati kakršne koli razloge, da bi prvotni prebivalci, Karni, prinesli ta proces iz oddaljene Sardinije ali pa iz južne Francije.

Toliko v podkrepitev prejšnjih navedb o navzočnosti Keltoz, ki so kot smo omenili v zadnjem odstavku brez dvoma živeli v pobočjih naših Karavank in tu železarili. Njim v prid še vedno govori naša tajinstvena, žal še neraziskana Ajdna, s katero lahko povezujemo tudi zametke železarstva v Karavankah in ne nazadnje železne najdbe, najdene v tem okolišu in če hočemo tudi neraziskana grobišča v Zelni dolini na Bevsčici. Vse to nam bo morda na podlagi natančnih raziskav ob eventuelnih najdbah omogočilo vpogled v način življenja in naseljenost naše doline v zadnjih stoletjih predzgodovinske dobe in v stari vek do naselitve Slovencev.

Upoštevajoč dejstvo, da nimamo dokazov o kontinuirnosti naseljenosti naše doline kot to velja za blejski kot in Bohinj smo sprejeli tezo, da so bili Slovenci prvi, ki naj bi se za stalno naselili na jeseniškem in bevsškem polju. Do tega so nas vodili logični sklepi ne toliko dokazi, kajti o času njihove navzočnosti še iz dobe naseljevanja dokazov nimamo. Vzrokov za to je več.

Kot prvega lahko navedemo, da je bila Gornjesavska dolina v pogledu arheoloških raziskovanj do danes precej zanemarjena, bolj rečeno zapostavljena, o čemer lahko iščemo razlog, da nismo odkrili vse do danes bolj otipljivih dokazov za naseljenost te doline. V današnjem času se je gledanje na Gornjesavsko dolino od strani izvedencev zlasti arheologov in zgodovinarjev oziroma uslužbencev pri Zavodu za spomeniško varstvo SRS spremenilo. Ti izvedenci namreč iščejo dokumente oziroma dokaze v ostankih kultur, ki so obstajale na ožjem Gorenjskem od Kranja proti Trbižu upoštevajoč pri tem zapise langobardskega kozmografa Ravcnasa, ki med drugim omenja, da je bilo v antični Karniji (Carnioli) devet naselbin ali mest vzdolž ceste, ki naj bi vodila od Kranja proti Trbižu, ker je baje v času langobardskega gospodstva v teh krajih obstajal limes ali obrambna črta mejnih langobardskih ozemelj.

Najdbe, ki so jih odkrili zgodovinarji in arheologi od Kranja do Zirovnice, tako na Polici, v Naklem, v Podbrezjah, v Gobovcih, v radovljiskem Predtrgu, v Lescah, na Rodinah, Smokuču in Zirovnici, pričajo o navzočnosti prebivalstva iz predzgodovinske dobe, starega in srednjega veka. Nastaja pa vrzel od Zirovnice do Trbiža, zato so arheologi postali bolj pozorni na ožjo jeseniško dolino, kakor tudi na Mojstrano, zlasti še po odkritjih pri izkopavanju cerkve sv. Tomaža v Ratačah, kjer so ugotovili, da je tam prvotno stala starokrščanska cerkev.

Pričakujemo lahko, da bo zgodovina Gorenjske, zlasti Gornjesavske doline kar se tiče naseljenosti in življenja pred 11. stoletjem doživela znatne korekture, ki bodo podkrepjene z ostanki starejših kultur.

Pri vseh teh ugotovitvah glede pomanjkanja dokazov o naseljenosti naše doline pred 14. stoletjem pa nikakor ne moremo mimo znanih pričevanj in izjav starih Jeseničanov, ki so se po ljudskih tradicijah prenašale iz roda v rod, da je namreč v davni preteklosti in kako daleč nazaj naj sega ljudsko izročilo je težko ugotavljati, čeprav z druge strani teh spominov in izročil ne moremo odklanjati. Zakaj še vedno se je izkazalo, da je v ljudskih izročilih vedno nekaj resnice. Govorice o jezoru na Jesenicah pa so le tako vkoreninjene in prisotne, da skoraj ne moremo mimo njih. Kdaj naj bi to jezero nastalo, v kakšnem obsegu in koliko časa naj bi obstajalo, če že je, pa je stvar ugotavljanja izvedencev — geologov, ki o tem še niso izrekli zadnje besede.

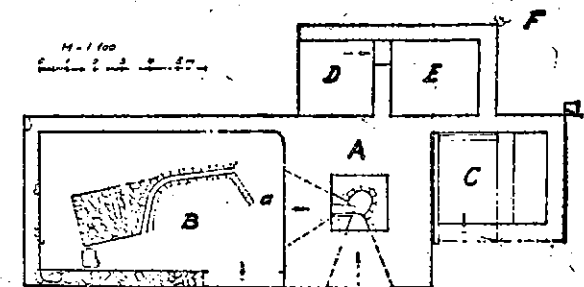
Za obstoj jezera v jeseniški dolini pa govori nekaj dokazov in sicer predvsem ravni plato jeseniškega polja od nekdanje Hrenovce preko jeseniških, plavskih in hruščanskih polj tja do Mlak. Ta polja so namreč tako prepričljivo ravna, da izgledajo res kot lepo izravnani naplavljeni svet, z enakomernim umirjenim padcem vzdolž struge Save. Sam predel nekdanje Hrenovce in tja do Senožet pa je od vseh začetkov predstavljal razmeroma zguban, skalnat in kotanjast svet, pravo nasprotje v primerjavi s prej omenjenim jeseniškim poljem.

Vse to govori, v kolikor je res obstajalo v tej dolini jezero, da je nastalo lahko edino-le takrat, ko je usad Mežaklje oziroma severna stena zdrsnila v dolino in je tako nastala nekaj deset metrov visoka in skoraj kilometer dolga zemeljska pregrada, ki je vsekakor zajezila strugo Save in povzročila nastajanje jezera v zgornjem delu današnjih Jesenic.

(Nadaljevanje na 12. strani)

Izkopavanje v prostoru C. Na desni strani je dobro viden porušen vogalni zid peči

Gornja skica, delo Slavka Smoleja, nam ponazarja celoten objekt topilnice sv. Heme pod Koriti v Nomenju v Ilirski. Za ilustracijo naj napišemo, da lahko gledamo ta objekt smer »B — C« kot sever — jug. Kot glavni del topilnice je sam jasek in ogromen kamnit kvader z oznako »A« s severno odprtino za odtok tekoče litine in žilindre (a) in zapadno odprtino, kjer so bili nameščeni mehovi za dovod zraka (b). Dalje vidimo na sliki livni prostor »B« in južno od peči prostor s pregrado »C«, kjer je bila po ugotovitvah profesorja Valterja Schmida delavnica. Na levi strani, če gledamo skico v smeri sever — jug, ali po skici nad pečjo in prostorom C, vidimo dva prostora »D« in »E« z vrtano vmesno steno, ki je pri naših odkopavanjih nismo odkrili, pač pa smo, kot je navedeno v tekstu, odkrili steno z vhodno odprtino v prostor D, kjer na skici ni označeno nobeno zidovje. Prostor »F« je vzvišen nad ostalimi prostori in je po mnenju profesorja Schmida služil tamošnjim delavcem kot nekakšna kuhinja, v katerem so našli ostanke ognjišča. Celoten objekt meri po dolžini preko 19 metrov in po širini 9,5 metra. V kvadratu prostora A označeni jasek je še zelo dobro ohranjen. Stene jaska, ki so obložene s peščenjakom, ki so ga takrat uporabljali kot oblogo topilnih peči, pa so zelo gladko zlizane in povsem steklastega značaja, kar dokazuje, da so v tej peči dosegli že zelo visoke temperature in povsem tekočo litino in seveda tudi žilindro.

Ne bi rad kakor koli utrjeval čas tega zemeljskega usada, toda logično razmišljanje in sklepanje o vsem tem mi pravi, da se to ni zgodilo v ledeni dobi, kajti iz tistih časov nastalo jezero se po ljudskem izročilu v nobenem primeru ne bi moglo ohraniti do današnjih dni.

Če se že hočemo pridržavati ljudskih izročil in na podlagi tega ugotavljati obstoj jezera na Jesenicah (to geologom in geografom nikakor ne bo težko) potem moramo zemeljski usad Mežaklje približati novejši dobi oziroma času, ko je bila dolina že naseljena in se je to ljudsko izročilo lahko preneslo na poznejše rodove.

O tem zemeljskem usadu smo več pisali že v eni prejšnjih števil. Navedli smo tudi izjave in mnenja izvedenca geografskega zavoda iz Ljubljane profesor dr. Karla Hinterlechnerja, ki je ob priliki zemeljskega usada na Mercu ob navzočnosti tovariša Matija Sušnika ugotavljal vzroke omenjenega zemeljskega usada, kakor tudi vzroke za konfiguracijo tal ožje jeseniške doline, upoštevajoč pri tem zemeljski usad Mežaklje. Res je, da on časovno tega ni točno opredelil, vendar pa je vse gornje ugotovitve potrdil.

Glede možnosti časovne opredelitve tega zemeljskega usada mi nehoti uhajajo misli k močnemu potresu leta 1348, ko se je v Ziljski dolini podrla južna stena Dobrača ter zajela reko Ziljo, tako da je nastalo veliko jezero. Zemeljske mase so popolnoma izbrisale in zasule štiri vasi, ki so v 12. stoletju že obstajale, in sicer vas Šentjanž na Zilji, Mostič, Mužje in Podgorje. Da so se ti podatki ohranili gre zasluga predvsem nekemu patru iz samostana v Podklostru, ki je vse to opisal in tako ohranil. S tem potresom zgodovinarji povezujejo tudi porušitev severozapadne stene Košute, ki je v istem času porušila staro naselje pod Ljubeljskim prelazom »Forum Lubellum«. Prav zaradi tega naj ne moti bralcev, če povežemo ta jeseniški usad oziroma prodor Mežaklje s tem potresom, kar ni nemogoče. Edina vrzel je pač v tem, da morda ni bilo nikogar, ki bi vse to opisal in ohranil to katastrofo zgodovinarjem in poznejšim rodovom zapisano. Ne bi hotel tega še razvijati, vseeno pa nastaja povsem logično vprašanje, če morda ne ležijo ostanki prvotnega naselja na Jesenicah, pokopani globoko pod zemeljsko plastjo, ki je pridrsela iz Mežaklje v dolino, zakaj iz zapisov takratnih kronistov je razvidno, da se je ob priliki navedenega potresa tresla zemlja vse od Visokih Tur do Tržaškega zaliva.

Kot drugi razlog, ki govori za možnost obstoja jezera na Jeseniškem polju, pa je prav v pobočje Merce stisnjeno naselje Murova, kar dokazuje, da so se prvotni naseljenci oziroma prebivalci zaradi določenih razlogov naselili tako visoko v breg, medtem ko so gradnjo bivališč v ravninskem predelu do 15. stoletja praktično odklanjali.

Kot tretji razlog pa je zelo zanimivo to, da o samih Jesenicah pred letom 1381, ko je izšel znani Ortenburški rudarski red, ni ohranjena nobena listina, oziroma se krajevno ime Jesenice ne omenja. Profesor Franc Kos je zbral obsežno dokumentarno gradivo v »Gradivu za Zgodovino Slovencev«, v katerem najdemo med drugim tudi najstarejše listine oziroma zapise darilnih pogodb, ki se našajo na Dovje in Kranjsko goro že v 11. stoletju.

Povsem nelogično pa je, če se sklicujemo na izjave in zapise starejših zgodovinarjev, da prvič Gornjesavska dolina do 11. stoletja ni bila naseljena zaradi neprehodnosti in obsežnih gozdov, ter drugič, da so se Sloveni naselili morda na jeseniškem polju šele v drugem valu naseljevanja, da bi bila področja višje od Jesenic, tako Dovje, Mojstrana in Kranjska gora, naseljena prej kakor Jesenice ali Koroška Bela, kot je razvidno iz prej navedenih obstoječih listin in pisanih dokumentov. Tukaj je mogoče samo dvojje, da se dokumenti, ki se našajo na Jesenice še starejšega datuma, niso ohranili, ali pa da jih zgodovinarji morda še niso izsledili, kar pa je komaj verjetno.

V nadaljevanju našega sestavka gledé utrjevanja starosti Jesenic se bomo tako morali pridržavati le edinega in najstarejšega obstoječega dokumenta, to je Ortenburškega rudarskega reda, v katerem prvič omenja Jesenice kot nekakšno središče železarske dejavnosti v tem predelu. Iz tega izhaja, v kolikor drugih starejših dokumentov ne bomo še odkrili, da bomo leta 1981 praznovali šeststo letnico naselja oziroma obstoja Jesenic.

Tušar Stane
Nadaljevanje sledi

Plavž sv. Heme pod Koriti v Nomenju

V dosedanjih nadaljevanjih smo bralce seznanili z zgodovino plavža sv. Heme pod Koriti v Nomenju, s potekom in uspehi raziskovanj od prvih raziskovalcev do izkopavanja profesorja Valterja Schmidta ter mnenji in ocenami tako glede starosti samega plavža kakor tudi tehnologije v tem obratu. Opisali smo tudi stanje, v kakršnem se je nahajal ta zgodovinski objekt preden smo pričeli z našo akcijo, kakor tudi izvlečke iz razgovora z očividcema odkopavanj leta 1938 tovarišem Zvanom in tovarišem Ženom.

Omenili smo, da nam profesor Schmid ni zapustil dokončnega poročila, niti seznama najdb oziroma analiz najdene žilindre in železnih predmetov in to iz razlogov, ker je prvič v času odkopavanj delal kot redni profesor na graški fakulteti in je vse to zbrano gradivo odpeljal s seboj, drugič pa zato, ker z izkopavanjem ni končal, tako da verjetno dokončnega elaborata o izsledkih in zaključkih niti ni izdelal.

Prav slednje je za nas predstavljalo negotovost, ker nismo vedeli, kje vse so kopali, kam so odlagali material in katere prostore so dejansko odkrili.

Upoštevajoč nedokončano delo profesorja Valterja Schmidta smo bili primorani našo delovno akcijo razširiti z željo, da bi plavž do konca odkopali. To delo pa je bilo znatno obsežnejše, kakor pa je bil namen prvotne akcije, da bi ta železarski spomenik le očistili in zaščitili.

Pri kopanju samem tako v prostorih D in E, kakor v prostoru C (glej priloženo skico), smo kmalu pod površino naleteli na material, ki je v bistvu kazal svojstvo naravno podsutega in še nikoli kopanega materiala, po čemer smo lahko sklepali, da ekipa profesorja Schmidta v teh prostorih ni kopala do temeljev oziroma do dna. Zato smo pričeli po plasteh odstranjevati material, predvsem iz prostora E in D. Pri tem delu smo z vsi previdnostjo iskali predvsem najdbe, kakor tudi temelje in prehod v steni med prostoroma D in E. Tu smo prvič naleteli na odstopanja, kajti vmesne stene med prostorom D in E nismo odkrili, niti prehodne odprtine, pa pa smo naleteli na zelo solidno izdelano steno iz obdelanega kamna pred prostorom D z odprtino za vrata, kjer smo našli celo ostanke lesenega praga in podbojev za vrata. Ta najdba nam je potrdila naše domneve, da profesor Schmid ta prvotna dva prostora ni odkopal do temeljev, ker prvič v tem primeru ne bi označeval stene med prostorom D in E, ki je ni bilo, temveč bi označil steno pred prostorom D, drugič pa zato, ker je bilo kamenje porušene nadstave med ostalim materialom še tako, kot se je dejansko rušilo. Naj omenimo, da smo v tem prostoru med ostalim delno obdelanim kamenjem porušnega zidu odkopali nekaj izredno fino obdelanih kamenitih kvadrov (peščenjak) večjih dimenzij, ki so služili predvsem za zidavo vogalov in pregrad.

Kot dokaz, da profesor Schmid ni odkril temeljev teh prostorov nam je služilo predvsem odkritje kulturne plasti, ki je bila zelo bogata na najdbah: dvojje kladiv, del zlomljene litine, veliko rude (bobovec), dalje veliko število žebeljev, okrog 40 centimetrov dolg železen cajn in nekaj kosov žice. Vse to je ležalo na plastj sestavljeni iz finega sivega peska in delno ilovice, pod katero smo odkrili lesene podnice v celotnem obsegu obeh prostorov, kar nam je pričalo, da se je zidovje nadzgradbe tekom desetletij samo po sebi rušilo in podsulo pod seboj vse, kar je bilo še v teh prostorih vstevši s podnicami, ki so kot kaže ostale ob zapustitvi obrata na mestu.

To delo, čeprav je zahtevalo veliko truda, veliko samokolnic materiala je bilo treba odkopati in jih odpeljati in pri tem skrbno pregledati zaradi najdb, se je vsekakor izkazalo kot koristno. Saj nam bodo le-te najdbe na podlagi izdelanih analiz in njihovih rezultatov v raziskovalnem pogledu veliko koristile in nam tudi omogočile boljši in točnejši prikaz te pomembne topilnice tako gledé na tehnologijo kot na sam prostor in objekt, ker nam je temeljito odkopavanje omogočilo ugotavljati tudi točne dimenzije prostorov okrog topilnice.

Podobno je bilo tudi pri odkopavanju prostora C. Tu je bilo toliko težje, ker je struga potoka Plavžarice določen čas vodila skozi sam prostor C, to smo lahko ugotovili po naplavinah, na katere smo naleteli pri odkopavanju, poleg tega pa je deroča voda spričo močnega padca spodkopala in odnesla desni vogalni zid prostora C, kakor tudi desni vogal samega pečnega objekta.

Ker smo morali predvsem iskati temelje zunanjih zidov, kakor tudi temelje oziroma ostanke vmesne stene v prostoru C, upoštevajoč pri tem previdnost tudi glede eventualnih najdb, je delo počasneje potekalo, vendar pa rezultat ni izostal, saj smo tudi v tem prostoru naleteli na ostanke solidno zidanega zidu vmesne stene, kakor tudi na izredno velike količine železove rude (bobovca), zelo dobro ohranjenega oglja, manj pa je bilo železnih najdb. Tudi tu smo naleteli na izredno bogato kulturno plast tik nad podom delavnice oziroma podnice, saj smo lahko odkrivali sicer preperle, vendar še dobro ohranjene ostanke lesa. Pri tem pa smo glede na različne višine nahajajočega se lesa, kakor tudi na različnost lesa tako glede strukture in obdelave, prišli v dilemo, če morda del teh ostankov ne predstavlja še kakšen inventar, ki je ostal v tej delavnici, ko so obratovanje ustavili, ali pa morda del strešne konstrukcije, ki se je zrušila v notranjost prostorov. Do tega nas je vodilo predvsem dejstvo, ker smo med lesom našli dva okrog deset centimetrov dolga dobro ohranjena lesena žeblja iz trdega lesa. Le-te pa so Bohinjci radi uporabljali pri vezavah lesenih konstrukcij še tudi potem, ko so že imeli na razpolago kovane kroparske žeblje.

Odkopavanje platoja severno od topilnice (B), kjer naj bi bila po navedbah profesorja Valterja Schmidta livarna nam žal ni dala še ustreznih rezultatov, ker zidov, ki jih vidimo označene na skici, niti njihovih temeljev nismo odkrili.

V nadaljnjem delu smo sondirali teren in pri tem naleteli pod zgornjim materialom na dve različno debeli in po sestavi materiala različni kulturni plasti smo naleteli na veliko drobnega in kosovnega oglja, kakor tudi plavške žilindre. Našli smo tudi mendeninast tulec in nekaj nedoločljivih železnih predmetov (pločevinastih). Pločevino se je dalo oceniti, da je bila kovana.

Ta plato nam zaradi pomanjkanja časa ni bilo mogoče v celoti odkopati, ker smo se zelo veliko časa zamudili pri odstranjevanju zgornje plasti in ostankov štorov. Tako smo glede na pozen čas in poslabšanje vremena prvo fazo delovne akcije zaključili. V bodoče pa bo z delom odkopavanja platoja treba še nadaljevati, če hočemo ugotoviti pozicije livarne, kakor tudi zidov, ki so označeni na skici, izdelani na podlagi izsledkov leta 1938 in jo je avtor Slavko Smolej ohranil kot dokument za ilustracijo odkopavanj in samega plavža v delu stalne razstave našega tehničnega muzeja.

Poleg tega pa bo treba računati s tem, da je celotno zidovje tako same peči kot pregradnih in zunanjih sten v fazi razpadanja in bo vse to treba ustrezno zaščititi pred nadaljnjimi rušitvami. Kljub obsežnemu delu, ki nas še čaka je vsekakor naša dolžnost, da to topilnico, ki je ena največjih ostankov srednjeveških topilnic na Slovenskem, ohranimo kot dragocen zgodovinski kulturni spomenik.

T. S.

Nadaljevanje sledi

S seje predsedstva ZZB NOV občine Jesenice

Na zadnji seji predsedstva občinskega odbora ZZB NOV Jesenice, so razpravljali o uskladitvi programov dela s sklepi skupščine ZZB NOV Slovenije. O povečanju članarine in drugih tekočih vprašanjih.

V zvezi s programom dela so sklenili, da bodo pripravili teze, ki jih bodo poslali v razpravo in dopolnitev krajevnim organizacijam. Nekateri tovariši so predlagali, naj se v bodoče izdela koledar spominskih prireditev, da se ne bo udeležba cepila, kot je bilo večkrat doslej.

Na seji so soglašali s sklepom republiške zveze, da se članarina od 1. julija poveča od šest na dvanajst dinarjev. Soglašali so s predlogom, da celotna članarina ostane krajevnim odborom, katerim primanjkuje denarja za osnovno dejavnost.

Predsednik Franc Konebaj-Slovenko je poročal, da akcija zbiranja sredstev za graditev spominskega doma v Kumrovcu v jeseniški občini dobro poteka. Predvsem so se izkazali pionirji - učenci osnovnih šol, ki so z nabiralno akcijo starega papir-

ja že dosegli dveletno obvezo 15.500 dinarjev.

Dogovorili so se, da bodo ob poletnem spominskem pohodu na Stol, ki je vsako leto 22. julija zopet vpenjali spominske trakove. Sklenili so, da se bo najmanj en avtobus članov ZZB NOV jeseniške občine udeležilo odkritja partizanskega spomenika v Robežu nad Apačami 2. septembra letos.

Dogovorili so se tudi o osrednji prireditvi za dan borca, ki bo 3. julija ob 19. uri v domu družbenih organizacij na Hrušici. Člani DPD Svoboda Hrušica bodo uprizorili dvodejanko Pariška komuna, v programu pa bo sodelovala tudi hruščanska godba na pihala. Po uvodni prireditvi bo zabavni program, za katerega bo poskrbel KO ZB NOV Hrušica.

Na koncu seje so razpravljali še o ceremonialu na pogrebih. V zvezi s tem so sklenili, da bodo Sob Jesenice predlagali, naj čimprej obravnava in sprejme osnutek, ki so ga pripravili pri komunalnem podjetju Kovinar Jesenice.

B

Moja delovna praksa

Moja delovna praksa je potekala v Železarni, v obratu transport. Delo v tem obratu je precej nevarno. Delavci so z bagri odstranjevali pesek, prst in drug material ter ravno tereni. Nekateri so polagali železne tire, ker vsako leto obnavljajo in izboljšujejo stroje. Letos so kupili veliko vagonov in električno lokomotivo, ki vozi vagonne polne železa in rude.

Ob velikih kupih starega železa se je dvigala velika pošast, ki je z dolgimi železnimi rokami prijemala staro železo. To je bil žerjav, ki ga je v kabini upravljal delavec. Ves čas je pridno nalagal železo na vagončke, ki so jih odpeljali v Martinove peči. Tam dodajajo še nekatere snovi in vse to stalijo.

Učenci smo najprej odšli na kadroviski sektor, kjer so nam predavali o nesrečah in kako naj se pazimo. Povedali so nam, da moramo v primeru nesreče najprej povedati delovodji, potem pa oditi na reševalno postajo.

Potem nam je delovodja dal zaščitno obleko in nas peljal po obratih. Pokazal nam je mesto, kjer smo kasneje delali. Opravljali smo različna dela. Včasih smo čistili tire, ko se je bližal državni praznik, smo morali razobesiti zastave.

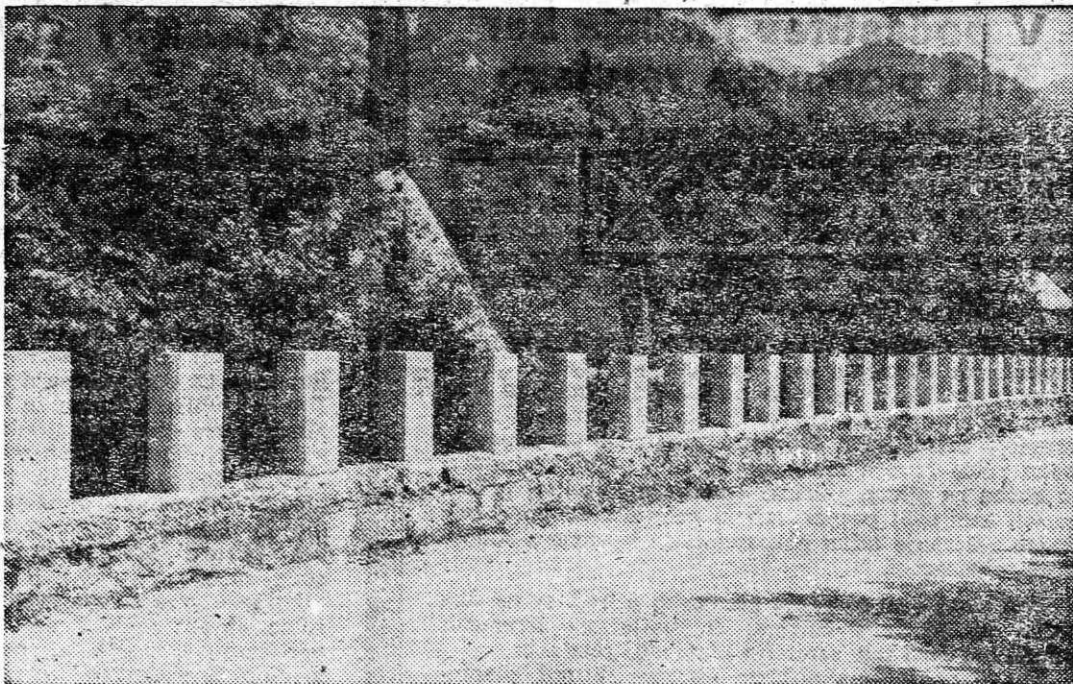
Delovna praksa je bila dobro organizirana. Z nami so lepo ravnali in tudi delali nismo pretežko.

Naš delovodja je bil z nami prijazen. Povedal sem mu, da bi si rad ogledal še druge delavnice v tovarni. V prostem času je šel z menoj in mi pokazal razne stroje in motorje. Od nas so zahtevali, da smo ostali na delovnih mestih, da nismo hodili sami po obratih, skakali na vagonce ali hodili po tračnicah. Zahtevali so, da smo nosili zaščitno opremo: rokavice, hlače, suknjič in čelado.

Ce bi jaz vodil delovno prakso, bi bil z ljudmi prijazen kot delovodja. Skušal bi jim pomagati, da bi bilo vedno manj nesreč. Vsak se mora pri delu sam paziti.

Moji sošolci so bili do mene tovariški. Drug drugemu smo pomagali, zato nam delo ni bilo težko. Na delovni praksi sem spoznal, kako težko se zasluži denar. Naučil sem se, da moraš pri delu biti zelo zbran in pazljiv, ker je vsaka najmanjša nepazljivost lahko usodna. Ta spoznanja mi bodo koristila pri kasnejšem delu.

Jani Černenšek,
učenec 8. razreda
POŠ Jesenice

Spominsko obeležje v Mostah že preurejeno

Zbiralna akcija prostovoljnih prispevkov za obnovo spominskega obeležja talcem v Mostah po vaseh je v zaključni fazi. Pozivu so se odzvale vse vasi, v vaseh pa tudi vsi ljudje razen nekaj zelo redkih izjem. Ko smo na seji krajevnega odbora ZB NOV Žirovnica to akcijo analizirali, smo prišli do enotnega spoznanja, da je bila akcija vsestransko koristna. Okrog dva stara milijona zbranega denarja, točne številke še ni, ker je zbiranje še v zaključni fazi, že samo pove, da ljudem ni vseeno, kako izgledajo spomeniki, ki nas spominjajo na našo preteklost. Morda pa je še več kot ta denar, vreden neposredni stik z vsemi ljudmi, ki ga je organizacija navezala ob zbiranju. Ljudje so ob tem povedali marsikaj, kar je za uspešno delovanje organizacije zelo pomembno.

Uspešno zbiranje denarja in pridno delo kamnosekov je omogočilo, da smo že prejšnji teden zamenjali spominske kamne. Letošnje praznovanje krajevnega praznika oziroma tradicionalna komemoracija, bo tako že ob obnovljenem obeležju, kar so v precejšnji meri omogočili prebivalci krajevne skupnosti in okoliška podjetja.

ZA

65 - letnica gasilstva v Podkorenu

Gasilsko društvo Podkoren letos slavi 65-letnico svojega obstoja in uspešnega dela. To društvo je znano po tem, da so aktivni člani pri vseh požarih zelo hitro in uspešno posredovali. Sedaj imajo 29 aktivnih in 10 rezervnih članov. Novo brizgalno tipa Sora so dobili leta 1968. Denar zanjo je prispevala zavarovalnica Sava kot nagrado za zelo uspešno posredovanje ob požaru v hotelu Slavec v Kranjski gori. Ker je bil stari gasilski dom v zelo slabem stanju, so 1965. leta sezidali novega. Na zgradbi so letos maja obnovili streho, ker jo je pozimi poškodoval sneg. Istočasno so montirali močnejšo sireno. Sedaj se pripravljajo na nabiralno akcijo za nabavo nove motorne brizgalne tipa Rosenbauer. Predsednik društva je Jože Pečar, tajnik Viktor Košir, poveljnik pa Alojz Brajc. — Na sliki desetina gasilcev v Podkorenu

V počastitev jubileja kar štiri planinske razstave

Jeseniško planinsko društvo, s preko 1600 člani, je pripravilo skupaj z ostalimi planinskimi društvi, mladinskimi in alpinističnimi odseki in postajami GRS iz Doline pod Triglavom oziroma jeseniške občine izredno pešter in kvaliteten program v počastitev visokega delovnega in življenjskega jubileja osemdesetletnice slovenskega planinstva in sedemdesetletnice organiziranega planinstva v Gornjesavski dolini.

Osrednja prireditev bo v nedeljo, dne 1. julija, na razglednem Slemenju nad Vrščem in Planico. Tega množičnega izleta se bodo udeležili ljubitelji in obiskovalci gora iz Gorenjske in vse Slovenije. Na tej osrednji prireditvi s kulturno zabavnim programom, bodo poleg govornikov nastopili tudi pevci, recitatorji in godba na pihala. Gorniki Jesenic bodo ob tej priliki razvili tudi svoj prapor, gorski reševalci pa bodo prikazali reševanje težko ponesrečenega iz stene s sodobnimi pripomočki.

Kot uvod v to osrednjo planinsko prireditev na Slemenju pa so že v četrtek, 21. junija, na Jesenicah odprli kar štiri zelo zanimive planinske razstave.

V avli občinske skupščine Jesenice slikarji, planinski krajinarji, razstavljajo svoja najboljša likovna dela iz treh slikarskih kolonij, ki so bile leta 1970, 1972 in letos, v čudovitem okolju Vršiča, kjer so naš skalni vršaci izraženi v edinstveni, enkratni lepoti in veličini.

V domu TVD Partizan Jesenice pa razstavljajo člani foto kluba Andrej Prešern z Jesenic svoje posnetke iz planinskega sveta.

Svojo razvojno razstavo so uredili tudi gorski reševalci s prikazom številnih težkih in nevarnih akcij.

Veliko zanimanje pa vlada že sedaj med ljubitelji gora za zgodovinsko pregledno razstavo planinstva na Gorenjskem, od prvih začetkov do današnjih dni. Razstavo je uredil in opremil znani planinski muzejski delavec Uroš Župančič s svojo izredno bogato zbirko dragocenega planinskega zgodovinskega sveta.

Vse štiri razstave bodo lep prispevek k dostojnemu praznovanju visokih jubilejev in vredne ogleda. Kasneje bodo razstave iz Jesenic prenešene še v druge kraje in planinsko turistična središča Gorenjske.

25 let gledališkega dela Milana Nikolavčiča

Ob premieri Shakespearovih tragedij ROMEO IN JULIJA v amaterskem gledališču »Tone Cufar« je 25 letni gledališki delavci Milana Nikolavčiča. Delovni jubilej je slavil pravzaprav s polletno zamudo, saj je minilo 25 let od njegovega prvega nastopa na deskah jeseniškega odra že lani decembra. Vendar je praznovanje jubileja Milana Nikolavčiča namenoma povezano s premiero ROMEO IN JULIJE, saj je le tako dana možnost čim širšemu krogu nastopajočih jeseniškega amaterskega gledališča, da na odru in v svoji sredini zaposkajo in čestitajo svojemu dolgoletnemu in neumornemu odrskemu mojstru.

Sedemnajst let je bil star Milan Nikolavčič, ko se je jeseni leta 1947 vključil v delo gledališča in nastopil kot statist pri uprizoritvi Žižkove »Miklove Zale«. Od tega prvega nastopa pa vse do danes ni bilo na jeseniškem odru gledališke predstave pri kateri ne bi sodeloval Milan Nikolavčič kot statist, kot igralec manjših vlog, predvsem pa kot odrski delavec in mojster. Že dolgo vrsto let je prav njemu pripadala, na videz neopazna, a odgovorna in zahtevna naloga dviganja in spuščanja gledališke zastave, naloga, ki jo zaleva prav

tako sodelovanje z gledališkim dogajanjem in tenak občutek za odrsko vzdušje, kot sta naložena igralcem. Poleg tega pa še nič koliko publiki skritega dela s kulturnimi, praktičnimi, zavesami in vso drugo gledališko opremo med predstavami in vajami, dela, ki je težaško, zahtevno in natančno, saj brez njega ne bi bili zagotovljeni pogoji za to, kar nastopajoče in publiko združuje v gledališko predstavo. In resnično mojster vsega tega gledališkega dela je Milan Nikolavčič.

Skromen in komaj omembe vreden honorar, prav gotovo ni tisto, kar povezuje Milana Nikolavčiča že četrto stoletje tako zvesto na odrsko desko. Le resnična ljubezen do gledališča zmora tolikšno požrtvovalnost in vztrajnost od vseh žrtvovanih nešteti večerih in dnevnih predstav in vaj. In velika odgovornost do

Razvoj organiziranega planinstva na Jesenicah

Prebivalci jeseniškega, zelezarskega mesta, kjer je le malo toplega sonca in svežega zraka, toda toliko več dima in prahu, so zgodaj občutili veliko življenjsko potrebo po aktivnem razvedrilu na svežem zraku in toplem, blagodejnem soncu v gorah.

Deset let po ustanovitvi Slovenskega planinskega društva v Ljubljani, Kamniku in Mozirju ter Gornjem gradu, so tudi ljubitelji in obiskovalci iz doline in Jesenic 19. aprila 1903 ustanovili samostojno planinsko društvo za ves tedanji kranjskogorski sodni okraj.

Njihova prva naloga in moralna obveza je bila, da na ogroženih, cvetočih in razglednih Karavankah zgrade prvi slovenski planinski objekt, kot protiutež stari avstrijski planinski postojanki, spodnji koči na Golici, ki je bila zgrajena in izročena namenu že leta 1892. France Kadilnik je 18. junija 1905 sam pribil na kočo napisno tablo s svojim imenom, ker so kočo poimenovali po njem.

Leta 1908 je bil sedež planinskega društva za kranjskogorski sodni okraj prenešen iz Jesenic v Kranjsko goru. S tem je društvo doživelo nov preporod in polet. Na pobudo novega načelnika, župana in predsednika turističnega društva dr. Josipa Tičarja in njegovih, je bila 16.

junija 1912 v Kranjski gori ustanovljena prva prostovoljna gorska reševalna postaja pri nas.

Četrtega avgusta istega leta je bil slovesno odprt Slovenski, sedaj Tičarjev planinski dom na Vršču, kot proti utež Vossovi, nemški, sedaj Erjavčevi koči na Vršču, ki je bila zgrajena leta 1899.

Po letu 1921 so Skalaši, tudi jeseniški, hitreje in močnejše zavrteli razvojno kolo našega klasičnega planinstva v visokogorski smučarski in plezalni šport ter vrhunski alpinizem. Posneli so naša prva dva celovečerna igrana planinska filma »V zlatorogovem kraljestvu« in »Triglavske strmine« ter zgradili planinsko smučarski objekt na Rožci.

Planinci iz Rateč, Kranjske gore, Dovjega in Mojstrane, Jesenic in Javornika-Koroške Bele so med obema vojnama izražali potrebo po samostojnih planinskih organizacijah.

16. marca 1924 je bilo na Jesenicah ustanovljeno 32. samostojno planinsko društvo, ki je takoj ob rojstvu začelo živahno razvijati svoj delovni program.

8. januarja leta 1928, je bila ustanovljena 35. samostojna, triglavska podružnica slovenskega planinskega društva na Dovjem in v Mojstrani.

Planinstvo je še prav posebej po osvoboditvi hitelo z naglimi koraki v množičnost, plezalni šport in alpinizem pa v vrhunost. Leta 1947 sta bila ustanovljena planinska društva v Martuljku in na Javorniku — Koroški Belt. V jubilejnem letu slovenskega planinstva uspešno deluje v jeseniški občini pet izredno prizadevnih in uspešnih planinskih društev s svojimi pionirskimi sekcijami, mladinskimi in alpinističnimi odseki in postajami gorske reševalne službe s preko pettisoč člani.

Številne, množične delovne akcije, kulturnozabavne prireditve, plezalne šole, tečaji, tabori, predavanja in izleti uvrščajo naše jeseniško planinsko društvo med vodilne v okviru Planinske zveze Slovenije. Jeseniški gorniki so lahko upravičeno ponosni na veličastne prireditve in akcije kot Svobodni Triglav, Triglavski udarniški dan, Knjižni dar Trenti, Električnica Vršiča, gradnjo petih gorskih zavetišč, novega Tičarjevega doma, GRS zavetišča na Španovem vrhu in drugo. Jeseniški gorniki so sestavljali skoraj vse naše alpinistične odprave v Dolomite, Tatre, centralne Alpe, Kavkaz, Hindukuš, Pamir in Himalajo, gorski reševalci so vedno pripravljene pomagati vsakomur, ki je v gorah pomoči in dobre besede vreden in potreben.

V jubilejnem letu slovenskega in jeseniškega planinstva jih doseženi uspehi v korist množičnega, rekreativ-

nega planinstva in vzpona plezalnega športa in vrhunkega alpinizma obvezujejo, da s podvojenimi močmi in novim delovnim in ustvarjalnim poletom naredijo še mnogo več. Veličastni planinski svet mora postati najbogatejša last mladine in delovnih ljudi. Planinci z Jesenic morajo pomladiti in pomnožiti svoje vrste v korist in zdravo rast planinstva brez meja.

Z jubilejnega počivala so pogledi in koraki jeseniškim planincem usmerjeni ne toliko na dosežene uspehe v preteklosti, temveč naprej, saj so na pravi poti in v pravi smeri!

Slikarski simpozij v Šmohorju

V Šmohorju (Hermagor) v Ziljski dolini na avstrijskem Koroškem je v organizaciji tamkajšnje občine štirinajstodnevni slikarski simpozij. Simpozija se udeležuje sedem slikarjev iz Avstrije, Italije in Slovenije. Kot edina naša predstavnik sta navzoča slikarja, člana jeseniškega DOLIKA Tone Tomazin in Pavel Lužnik.

Po končanem simpoziju bodo slikarji udeleženci razstavili svoja dela, ustvarjena v tem času, na razstavi na prostem.

Jeseniški dolikovci so prejeli tudi vabilo za udeležbo v koloniji slikarjev samorastnikov v Zavrhu, ki jo organizira svet ZKPO Lenart. Kolonija bo od 7. do 13. oktobra in se jo bosta udeležila dva člana DOLIKA z Jesenic.

Ob otvoritvi razstave nastop mladih glasbenic

V soboto, 16. junija, so v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli slikarsko razstavo slikarja amaterja Vinka Hlebsa iz Tržiča. Slikar se predstavlja z 31 deli v olju z motivi krajine in tihožitij.

Ob otvoritvi se je v kulturnem programu pod vodstvom glasbene pedagoginje Rajke Peč, predstavilo pet gojenk glasbene šole Jesenice in sicer: Barbka Mikula na klavirju, Tadeja Osredkar z violino, Anita Perkovič z violino, Katarina Torkar na klavirju in Barbka Ulčar z blokflavto.

Razstava bo odprta do vključno 27. junija vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

Poziv borcem

Odbor kokrškega odreda vabi vse borce in aktiviste kokrškega in gorenjskega odreda ter pripadnike vseh drugih enot iz desnega brega Save v nedeljo, 24. junija 1973, ob 8. uri pred počitniški dom »Rade Končar«, Gamsov raj v Bašlju pod Storžičem, kjer bomo prisostvovali orientacijskemu tekmovanju ekip mladih planincev-tabornikov, ZVRS in JLA za prehodni pokal kokrškega odreda.

Odbor

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

23. in 24. junija italij. barvni film SKRIJ SE, v režiji Sergio Leone, v gl. vlogi Rod Steigner, ob 17. in 19.15 uri.

25. in 26. junija franc. barvni film VSTOPNICA ZA PEKEL, v režiji Jose Giovani, v gl. vlogi Jena Claude Bouillon, ob 17. in 19. uri.

27. junija amer. CS barvni film VOHUN V ZELENEM KLOBUKU, v režiji Artur Hiller, v gl. vlogi Danila Lavi, ob 17. in 19. uri.

28. junija zaprto.

29. junija amer. CS barvni film OGNJENI OBRACUN, v režiji Henry Hathaway, v gl. vlogi Gregory Peck, ob 17. in 19. uri.

30. junija danski VV barvni film SOLA ZA ZENINE, v režiji Sved Methling, v gl. vlogi Dirch Passer, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVZ

23. in 24. junija amer. barvni film BOTER, ob 17. in 20. uri.

25. in 26. junija italij. barvni film SKRIJ SE, ob 18. in 20.15 uri.

27. junija zaprto.

28. junija amer. barvni film NED KELLY, ob 18. in 20. uri.

29. junija amer. CS barvni film VOHUN V ZELENEM KLOBUKU, ob 18. in 20. uri.

30. junija amer. barvni film PORTRET NIMFOMANKE, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

23. junija italij. špan. barvni film VOLK SIERA BLANKE, ob 18. in 20. uri.

24. junija amer. barvni film LJUBEZENSKI STROJ.

30. junija franc. barvni film VSTOPNICA ZA PEKEL.

Kino KRANJSKA GORA

23. junija amer. barvni film LJUBEZENSKI STROJ.

24. junija amer. barvni film NED KELLY.

27. junija franc. barvni film VSTOPNICA ZA PEKEL.

28. junija amer. CS barvni film VOHUN V ZELENEM KLOBUKU.

29. in 30. junija amer. barvni film BOTER.

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

23. junija angl. CS barvni film ORLI NAD LONDONOM, ob 19.30 uri.

24. junija italij. špan. barvni film VOLK SIERA BLANKE, ob 19.30 uri.

27. junija amer. barvni film BOTER, ob 19.30 uri.

30. junija amer. barvni film DEN KELLY, ob 19.30 uri.

Gledališče

Nedelja, 24. junija, ob 19.30

W. Shakespeare: ROMEO IN JULIJA — tragedija v 17 slikah (v dveh delih), režija in scena Bojan Cebulj. Predstava je končana deset minut pred 22. uro.

Ljubitelje gledališča opozarjamo na zadnjo predstavo tragedije ROMEO IN JULIJA v letošnji sezoni. Začetek predstave je že ob 19.30 in ne ob 20. uri, kot je bilo prvotno javljeno, končana pa je pred 22. uro, na kar še posebej opozarjamo okoličane.

Danski film SOLA ZA ZENINE je komedija s precej golote in množico duhovitih prizorov.

OBVESTILO POTROŠNIKOM

Dežurne trgovine v nedeljo, 24. junija:

- samopostrežna Zarja, Kašta 4 Plavž;
- samopostrežna Zarja, Kašta 2 na tržnici;
- samopostrežna Rožca na Javorniku.

IŠČEMO STANOVANJE

Splošna bolnica Jesenice išče družinsko stanovanje za dva zdravnika (zakonski par) na Jesenicah ali v bližnji okolici za dobo enega leta. Oba zdravnika bi že letošnje poletje pričela delati v bolnici, stanovanje pa bi imela bolnica na razpolago šele prihodnje leto. Ponudbe naslovite na Splošno bolnico Jesenice.

ZAHVALE

Ob nenadni izgubi naše drage mame

MARIJE MENCINGER
JOZNEKOVE MINCE

se prav pristočno zahvaljujemo vsem sosedom, znancem, sorodnikom in prijateljem za dragocene usluge, pomoč, cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Zahvaljujemo se vodstvu in osebju internega oddelka bolnice na Jesenicah za njihovo prizadevanja pri zdravljenju in pevcem društva upokojencev Javornik.

Vsem iskrena hvala

Mencingerjevi

Ob nenadni tragični izgubi moža, očeta in starega očeta

JANEZA PODLIPNIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so počastili njegov spomin na dom, darovali vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujem reševalcu Francu Bončina za nesebično pomoč na kraju nesreče. Iskrena hvala!

Prisrčna hvala doktorju Andreju Hriberniku, vsem sosedom, pevcem za žalostinke, osebju pogrebnega zavoda. Skratka vsem, ki so nudili moralno ali denarno pomoč v teh težkih trenutkih.

Zalujoči: Zena Antonija, sinova Janez in Martin z družino ter hčerki Zora in Barba z družino.

Ob tragični izgubi sina in brata

JANEZA PRETNARJA

se iskreno zahvaljujem kolektivu za izrečeno sožalje, venco, denarno pomoč in spremstvo na zadnji poti.

Mama Jera in sestra Marica z družino

Ob izgubi drage žene, mame, hčerke in sestre

MARIJE KLINAR
roj. Blažič

se iskreno zahvaljujemo sodelavkam in učencem zdravstvene šole na Jesenicah, sodelavcem strojnih delavnic, in sosedom, posebno Juvančičev in Nadižar Dani, za vso pomoč v dneh težke izgube. Prav tako se zahvaljujemo darovalcem vencev in cvetja, godbenikom za žalostinke, učencu zdravstvene šole Jožetu Lavrincu za poslovlilne besede od odprtem grobu, lastnikom osebnih avtomobilov za prevoze ter vsem, ki so z nami sočustvovali in nam izrekli sožalje.

Zalujoči: mož Mirko, hčerka Matejka, mama, sestra in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Sodelavcem iz transporta — vlečne službe in uslužbenecem DOZ na Jesenicah se iskreno zahvaljujemo za denarno pomoč ob smrti očeta

DRAGA HANZEKA
družina Hanžek

Srečanje z zamejskimi planinci na Ojsterniku

Lani je bilo na Golici prvo srečanje jeseniških planincev s člani planinskih društev iz Celovca, Gorice in Trsta. Pobudnik tega srečanja je bilo PD Jesenice. Drugo tako srečanje pa je bilo 17. junija na Ojsterniku v Karnijskih Alpah, organizator tega zbora pa je bilo planinsko društvo Trst.

Iz Jesenic se je srečanja udeležilo okrog osemdeset planincev. V zgodnji jutranji uri smo se odpeljali čez mejo v Ratečah do Ukeve. Od tu smo se peljali še nekaj kilometrov po serpentinasti makadamski cesti, potem pa nadaljevali pot peš do 2052 m visokega vrha Ojsternika.

Okoli 200 planincev iz Gorice, Trsta, Celovca in Jesenic se nas je zbralo na omenjenem vrhu. Najprej sta Copov Jakec in predsednica PD iz Trsta dr. Sonja Mašera krstila vse, ki so prvič dosegli vrh nad 2000 m. To so bili le najmlajši udeleženci. Slovenska pesem je odmevala prek vrhov Karnijskih Alp v dolino Zilje in Kanalsko dolino, kjer prebivajo Slovenci.

Zbor je otvorila predsednica PD Trst dr. Sonja Mašera, ki je med drugim dejala: »Lanska krasna zamisel PD Jesenice za vsakoletno srečanje slovenskih planinskih društev iz matične domovine in zamejstva se mora in se bo s časom razvila v mogočno manifestacijo vseh slovenskih planincev, ki žive vzdolž treh meja. Politiki so postavili mejo na vrhove naših gor. Toda mi, ki živimo tostran in onstran teh meja, smo en narod, z istim maternim jezikom, z enako ljubeznijo do te zemlje. Včasih pravimo, da nas gore delijo, čeprav bi nas morale le družiti. Ker pa živimo v različnih državah v drugačnih okoliščinah, je prav, da se čimvečkrat srečamo, skupaj preživimo en dan v planinah, se pogovorimo, poveselimo, med seboj spoznamo, spoznamo naše različne probleme in jim skupaj poizkusimo dobiti pravilne rešitve.«

Nadalje je govorila, da moramo skrbeti za izboljšanje življenjskih pogojev v revnih gorskih predelih, posebno v Slovenski Benečiji, da bi naši ljudje ne zapuščali domačij in se izseljevali in se tako odtrgali svoji zemlji in svojemu jeziku. Če planinci obiskujemo njihove vasi, se s prebivalci pogovarjamo v domačem jeziku, jim damo zavest, da niso sami, da niso le nepriznana manjšina, tem-

več so del slovenskega naroda.

Slovensko planinsko društvo v Trstu je trasiralo slovensko zamejsko vertikalno, ki poteka od tromeye na Peči do Trsta. Predsednica PD Trst upa, da bo ta vertikalna kmalu izročena javnosti in da ta pot ne bo zapuščena. Govor je dr. Mašera zaključila z odlomkom iz Prešernove Zdravljice.

Zatem so govorili še predsedniki PD Gorica, Celovec in Jesenice.

Bilo je lepo in prijetno vzdušje. Klepet z našimi brati onstran meja, čudovit razgled in lepo vreme, vse to je napravilo lep vtis.

Vsi, brez izjem, smo bili presrečni. Obijubili smo si, da se kmalu vidimo na Vršiču, na proslavi 70-letnice PD Jesenice in 80-letnice Planinske zveze Slovenije.

Tretje srečanje z zamejskimi planinci bo prihodnje leto na Blešči planini. Organizator bo slovensko planinsko društvo iz Celovca.

Popoldne smo se zbrali v tržaški postojanki Mangart v Zabnici, kjer je sledil zabavni program z raznimi tekmovalci. Zmagovalci pri vseh vrstah, skakanju v vrečah in planinskem maršu so dobili darila.

Tržaška pesnica Maria Mitot nam je prebrala nekaj svojih pesmi v svojem narečju.

Nekaj udeležencev nas je odšlo na grob znanega zamejskega Slovence — pianinca dr. Dolharja, ki se je smrtno ponesrečil v naših Alpah. Na grobu smo prižgali svečke. Ravno tega dne bi dr. Dolhar izpolnil 71. leto. Med potjo smo pokramljali z 90-letno domačinko, ki nam je povedala marsikaj zanimivega.

V večernih urah smo se poslovlili od zamejskih Slovencev — planincev. Zatrjevali smo si, da se bomo še in še srečevali.

S pesmijo smo se poslovlili tudi na Jesenicah. Vsi smo bili srečni, saj je tako lepih dni v življenju le malo.

Bogdan Bricelj

ŠAH

Ob dnevu borca, 4. juliju, organizira šahovska sekcija DPD Svoboda Javornik — Koroška Bela troboj s šahisti železarne Jesenice in pripadniki JLA iz Radovljice.

Srečanje bo dne 30. 6. ob 17. uri v Završnici.

V slučaju slabega vremena bo troboj v delavskem domu na Javorniku ob istem času.

Pokrovitelj troboja je konferenca ZMS železarne Jesenice.

U. T.

ROKOMET

Jesenice : Duplje 21:20

V četrtek, 14. junija, so se jeseniški igralci na domačem igrišču za osnovno šolo v drugem kolu rokometnih tekem za pokal SFRJ pomerili z ekipo iz Dupelj.

Jeseniški igralci so igro začeli z zamišljeno taktiko in gostom niso dopustili, da bi ti izvajali hitre protinapade, v obrambi pa so jim prestregali žoge. Tako se je igra odvijala dokaj izenačeno. Naši igralci so izvedli nekaj lepih akcij, vendar jim ni uspelo, da bi gostom ob koncu prvega polčasa »pobegnili«. Prvi polčas pokalne tekme se je tako končal z rezultatom 9:9.

V drugem polčasu smo še naprej gledali izenačeno igro. Igralci iz Dupelj so v tem delu zaigrali na vso silo. Večkrat jim je uspelo izvesti hitre protinapade. Tako so se tudi dvakrat znašli po trije igralci sami pred našim vratarjem Šporarjem. V prvem poskusu so zadeli vratnico, odbito žogo pa vrgli čez gol, enkrat pa je ubranil vratar. Tako tudi gostom ni uspelo »pobegniti« in rezultat je bil tudi ob koncu drugega polčasa neodločen 18:18.

Ker se pokalne tekme igrajo na izpadanje, smo morali na zmagovalca počakati še deset minut. Igralci so morali namreč igrati še dva podaljška po pet minut. Tokrat so naši igralci zaigrali bolj zbrano in počasi in tako uspeli prvi podaljšek rešiti v svojo korist s skupnim rezultatom 20:18.

V drugem podaljšku pa so zopet malo popustili, vendar gostom niso dopustili, da bi jih dohiteli. Kakšno minuto pred koncem pri rezultatu 21:20 pa so se zopet kar štirje igralci znašli tokrat pred vratarjem Krmeljem, ki pa je dvakrat zaporedno učinkovito interveniral. Tako so naši tekmo za pokal SFRJ dobili z rezultatom 21:20 in se uvrstili v četrtfinale. Nasprotnik še ni znan, po vseh računih pa bo najbrž Škofja Loka ali pa Tržič A.

Našim igralcem lahko čestitamo za zmago, čeprav minimalno, če pomislimo, da igrajo igralci Dupelj v prvi ljubljanski conski ligi in je za naše to lep uspeh.

Pri naših sta se najbolj izkazala Pavlič in Prešern ter oba vratarja Krmelj in Šporar, ki sta bila na čase ne-

rešljiva uganka za goste. Zaigral pa je prvič tudi trener naših Lazorko, bivši član ljubljanske Olimpije in obenem nekdanji zvezni sodnik, ki je igral zunanega igralca in našim dajal zelo uporabne žoge.

Upajmo, da bodo naši igralci tudi v tretjem kolu pokalnih tekem uspešni in se uvrstili v polfinale tako kot lansko leto.

V jeseniški ekipi so nastopili: Krmelj, Šporar B., Rebolj 1, Antonič, Rozman 2, Pogačnik 4, Prešern 5, Geršak 2, Lazorko 1 in Pavlič 6. RoZo

Občni zbor rokometišev

Rokometaši Jesenic so te dni imeli letni občni zbor. Na zboru so se pogovarjali predvsem o možnostih treninga, trenerju, o svojem sodniku ter o inventarju, to je o žogah, copatah in trenerkah. Največ so se zadržali ob vprašanju razsvetljave na igrišču za osnovno šolo. Vodstvo šole je namreč že odobrilo postavitve drogov za reflektorje, vendar tako, da ne bodo ovirali atletske steze. Osnovni problem je sedaj postavitve drogov in nakup reflektorjev. Igralci in vodstvo kluba upajo, da bo tudi to vprašanje v kratkem rešeno in bi tako dobili možnost treninga.

NOGOMET

Prijateljsko nogometno srečanje

Pretekli petek je bilo na športnem igrišču Podmežakljo veselo in razburljivo hkrati. V prijateljski nogometni tekmi so se pomerili sodelavci žerjavnega in elektro oddelka. Ker je bila ekipa žerjavnega tokrat nepopolna, so na pomoč priskočili tudi iz montažnega oddelka. To medobratno nogometno srečanje je postalo tradicionalno, saj je bilo letošnje že četrto po vrsti. Lepo sončno popoldne je privabilo precej gledalcev, ki so z zanimanjem spremljali »dramatične« trenutke na igrišču.

Prvi polčas je minil brez golov. Ekipa žerjavnega je že takoj na začetku prevzela iniciativo in s hitrimi napadi navalila na nasprotnikov gol. Obramba nasprotnika je delovala dobro, tako da žoga ni in ni hotela v gol. Videli smo nekaj lepih akcij obeh ekip, ki pa so se žal končale nekaj metrov pred golom.

Drugi polčas se je končal neodločeno dva proti dva.

Prvo je povedla ekipa elektro oddelka, le nekaj trenutkov zatem pa je ekipa žerjavnega izenačila. Do konca polčasa je vsaka ekipa dala še en gol. Tudi ta polčas je bil zanimiv, čeprav je bilo čutili rahlo utrujenost obeh ekip. V podaljšku tekme pa je bila ekipa elektro oddelka boljša in zmagala z rezultatom 5:2.

Ekipi sta nastopili: Elektro oddelk: Volarič, Luznar, Noč, Kuplenik, Rakar, Urh, Pagon, Kokalj, Komelj, Milan Lužnik in Marjan Lužnik. Žerjavni oddelk: Meglič, Italo, Šlibar, Polajnar, Čordič, Catak, Vrečko, Leskovar, Cvetanovič, Končnik, Babič.

Gole so dosegli: Rakar dva, Lužnik, Kuplenik, Čordič, Babič in Končnik (avtogol).

Po končani tekmi so sklenili, da bodo v prihodnje pripravili še več podobnih srečanj in sicer tudi v drugih športnih panogah.

Janko Rabič

Ekipa strojnega vzdrževanja prva

V ponedeljek, 18. junija, je pred pričetkom kegljaškega četverboja v borbenih partijah na kegljišču Podmežakljo, predsednik komisije za rekreacijo pri osnovni organizaciji sindikata Železarne Milan Polak, razglasil rezultate prvenstva Železarne v kegljanju na asfaltu. Ob tej priliki je poudaril pomen rekreacije za člane delovnega kolektiva, pri čemer pa kegljanje na asfaltu zavzema še prav posebno mesto, saj je v prvenstvu sodelovalo kar 460 sodelavcev, od tega 31 sodelavk.

V četverboju, ki je sledil, je zmagala ekipa strojnega vzdrževanja in ponovno dokazala, da osvojeno prvenstvo ni bil slučaj, druga je bila ekipa VEN, sledita pa

ekipi PIV in strojne delavnice. Rezultati prvenstva ZJ:

moški ekipno: 1. strojno vzdrževanje 813 kegljev, 2. PIV energija 757 kegljev, 3. strojne delavnice 738 kegljev, 4. VEN 736 kegljev, 5. plavž 729 kegljev itd.

moški posamežno: 1. Franc Šolar SV 150 kegljev, 2. Enver Mujkič valjarna 2400 146 kegljev, 3. Ludvik Bergles upravne službe 146 kegljev itd.

ženske ekipno: elektrodni oddelk 267 kegljev, 2. HVZ 265 kegljev, 3. OTK 260 kegljev, 4. RTA 237 kegljev, 5. RO 205 kegljev itd.

ženske posamežno: 1. Anica Čerin HVZ 128 kegljev, 2. Milica Pahor žebljarna 102 keglja, 3. Nežka Šturm jeklovlek 100 kegljev itd.

KOŠARKA

Dober začetek — slab konec

Čeprav so naši košarkarji doživeli v Litiji zaslužen poraz z rezultatom 69:84 (32:29), pa se ne moremo otrestiti vtisa, da sta temu porazu botrovala zelo pristranska sodnika. Jeseniški košarkarji so v letošnjem prvenstvu doživljali tudi bolj neugodne in nepričakovane poraze, celo na domačem igrišču, pa se niso pritoževali nad sojenjem. Tokrat pa je žal bilo očitno, da sta bila sodnika vseh 40 minut bolj naklonjena domačinom in so pritožbe naših upravičene.

Kljub takemu sojenju pa so bili naši v prvem delu boljši nasprotnik. Domačini proti razigranim Jeseničanom niso vedeli, kako bi se jim učinkovito postavili po robu in so posegali po vseh, tudi nedovoljenih sredstvih, kar sta jima sodnika s svojo naklonjenostjo dopuščala, seveda na škodo gostujočega moštva. Kljub temu pa so bili Jeseničani boljši in so prvi polčas zaključili v svojo korist z rezultatom 32:29.

Če bi bili tekmovalni pogoj normalni, ali pa enaki za oba nasprotnika, bi bila ta razlika v korist naših veliko večja. V nadaljevanju tekme pa so domačini zaigrali še bolj ostro v obrambi (zelo oster pressing) in s tem v resnici nekoliko zbegali goste, ki so v preteklih prvenstvenih srečanjih bili zelo učinkoviti prav proti taki obrambni taktiki. Tokrat so sicer bili ne-

koliko slabši, vendar je bil temu glavni vzrok zelo ostra in pogostokrat nedovoljena igra igralcev Litije, ki sta jo sodnika dovoljevala. Tako so naši vse bolj izgubljali živce in s tem dovoljevali, da so domačini povečevali svojo prednost, ki je bila na polovici drugega polčasa izražena z rezultatom 55:39, to pa je

bila tudi največja razlika na tekmi. V nadaljevanju se naši niso več trudili popraviti izgubljenosti, ker je bilo očitno, da jim to ne bo uspelo, niti z veliko boljšo igro.

Košarkarji Jesenic bodo to soboto ob 19.30 na igrišču Podmežakljo v 10. kolu republiškega prvenstva gostili ekipo Trnova iz Ljubljane.

D.

Zavetišče pod Prisojnikom

Snežni plaz pod Prisojnikom na višini 1300 do 1500 m nad morjem, privablja vsako leto več klubov, da organizirano usposablja in pripravljajo svoje smučarje tekmovalce za naslednjo sezono.

Med prvimi je že pred mnogimi leti jeseniški smučarski klub izkoristil edinstveno priložnost, ki jo nudi poletni sneg, do katerega podnožje pripelje asfaltna cesta, za vadbo svojih tekmovalcev. Že lansko leto je bila v načrtu izgradnja zavetišča za smučarje jeseniškega društva, ki se je po mnogih zapletih pričela letos.

V soboto, 16. junija in v nedeljo 17. junija so z udarniško akcijo člani, mladinci in funkcionarji kluba pričeli z graditvijo. Buldožer je izorjal cesto do prostora kjer bo stalo zavetišče. Ta cesta je dolga okoli 700–800 m. Zave-

tišče bo stalo zelo blizu snežišča, toda izven območja plazov. V soboto je delalo 20 udarnikov, v nedeljo pa 30. Zelo pohvalno je predvsem to, da smo videli pri zelo težkem delu ramo ob rami direktorje, delovodje, uslužbenke, profesorje in delavce. V dveh dneh so opravili izredno delo. Uredili so cesto in pozidali zavetišče do višine 2,5 m. Še nekaj takih akcij in zavetišče bo pod streho.

Zavetišče bo služilo društvu za tečaje in za spravljane smučarske opreme. Zavetišče pomeni za društvo izredno pridobitev tako za poletno vadbo, kot za zimsko uporabo, kajti znano je, da na Erjavčevi koči ni nikdar miru.

Vabimo vse člane društva, da tudi v bodoče priskočijo na pomoč pri izgradnji zavetišča.

A. B.

Z lanskeletne kolesarske dirke ALPE-ADRIJA, ki poteka tudi skozi našo občino